БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 51 (10112) | 1963 оной мартын 1, пятница | Сэн 2 мүнгэн

...ЭНГИ АЖАХЫНУУД ...АЙХА ЁҺОГҮЙ

...адаа гээгдэлдэ ...ушар шалтагаа-...кэ, юун дээрэһээ ...ашаг шэмэ багаб, ...үнэ сэн яахадаа ...оод, тэдэ ажахы-... гаргаха хэмжээ-...ла гэжэ нүхэр ...гэрэгшэ жэлэй ...-эй ЦК-гай Пре-...башэг сөгоо он-...байна. Энэ бэшэ-...гурба һара үлүү-...үнөө үедэ колхоз, ...дүн гаража, кол-...нуудай хүдэлмэ-...суглаанууд дээрэ ...байнхай.

...най түрүү ажа-...ар гээгдэжэ яба-...ажалай продукт-...түсэбөө жэл бүри ...о тарянай, куку-...д ургамалнуудай ...адалгүй, тиимэһээ ... колхоз, совхозууд ...ь, республикымнай ...олонхинь ажахын-...ар дүүргээ. Илан-...вхоз (директорынь ... Бэшүүрэй (дирек-...), Байгалай совхоз ...етинов) болон бу-...ууд хэдэн зуугаад ...рзатайгаар гараа. ...л эдэ ажахынууд-... байгаа гэхын ар-... юуб гэхэдэ, эдэ ...лбэрилэгшэд гүрэ-... гам хайрагүйгөөр ...эришэдэй салин ...ин нягтаар тодор-... гэхэ гү, али хэм-..., хэрэгтэ хэрэггүй ... хэхэ муу заншал-...

...оз түрүү ажахы-...райнгаа шанараар, ... толгойгоор заахa-... Теэд энэ совхозой ... илангаяа һү һаа-... оруулхын орондо ... гарзатайгаар гара-...лбэрилэгшэд үнэ ...лханай зүйл ямар-...рим, нормогүйгөөр ...дтэ үгөөд, тэрэнэй ...оһоо хиналта та-... совхоздо хүдэлмэ-... үлүү ехэ мүнгэ ...лбэрилхы тушаал-... байгаа.

...он колхозүүдшье ...правлени бүхэндэ ...Үдын управленидэ ...анай управленидэ ... колхоз, Хяагтын ...», Мухар-Шэбэ-... Калининай нэрэм-...ондо тон муугаар ... байна. Жэшээнь, ... колхоздо абтаһан ... гаргашаһаань ба-...

... салин хүлһэндэ ...а хэгдэжэ байһа-...хозуудта үзэгдэнэ. ...тайн «Восход» ар-...һэн колхознигууд ...та үдэр дунда зэр-... юм. Иигэжэ ажал-... үлүүтээр гаргашал-...лдажа, үйлэдбэриин ...ха юм. Олзо оршын ...ехэ байхада колхоз-... түлөөһэн саг соогоо ... байдал Бэшүүрэй Калининай нэрэмжэтэ болон бусад ажахынуудта гарана.

Газар тарялангаа муугаар эрхилжэ, мал ажалаа шадабари багатайгаар ударидаһан дээрэһээ гээгдэнги ажахынуудта эхэ малынь олоороо һубайрна, түл түрэсэнь гарзална, орооһо таряа болон бусад ургамалнуудһаа тон бага ургаса абана бшуу. Ажалаа иигэжэ хүтэлбэрилхэдэ хаанаһаа олзо доход абтаха гээшэб? Иимээр саашадаа ажаллажа болохогүй.

Мүнөө үедэ колхоз, совхозуудта ажахыгаа хурданаар, жэлһээ жэл бүри хүгжөөхэ арга боломжо гүйсэд бии. Ажахынууд жэл бүхэндэ шэнэ трактор, автомашина, комбайн болон бусад машинануудые абана. Партиин ЦК-гай 1962 оной мартын Пленумһээ хойшо колхоз, совхозууд газар тарялангаа шэнэ ёһоор эрхилхэ, баян ургаса үгэдэг ургамалнуудые тариха, адуу малдаа хэрэглэгдэхэ ашаг шэмэ ехэтэй кукуруза болон бобово ургамалнуудые ургуулха дүй дүршэл олоогдоо гээшэ. Мал ажалдаа шэнэ, түрүү арга хэрэглэхэ, эхэ малай тоо эрид олошоруулха, залуу малые түргөөр, богони болзорто түлжүүлжэ, хямда сэнтэй мяха ехээр абаха арга нүхэсэл ажахы бүхэндэ бии.

Зорилго юуб гэхэдэ, үнгэрһэн жэлэйнгээ алдуу эндүүнүүдые шүүмжэлэн хаража, тэдэ дутагдалнуудаа байгша ондо дабтахагүй, ажахыдаа шэнэ түрүү арга нэбтэрүүлхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ шухала. Тиин колхозуудай тоосоото болон тоосоото-һунгалтын суглаануудта шүүмжэлэл тон бага гарана. Колхозой түрүүлэгшэнэр тоосоото элидхэл хэхэдээ гол дутагдалнуудаа тобойсо харуулнагүй, энэ жэлдэ бэелүүлхэ зорилгонуудаа хүн бүхэндэ ойлгогдохоор хөөрэжэ үгэнэгүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тиимэһээ колхознигууд ажахынгаа ямар шалтагаанһаа гээгдэжэ ябаһые ойлгонгүй һалана ха юм. Энээндэ нютагуудай үйлэдбэриин управленинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд нэн түрүүн зэмэтэй. Тэдэнэр гээгдэжэ ябаһан колхозуудай ажахын жэлэй дүнгүүдые мэргэжэлтэдэйнгээ хүсөөр һайса шэнжэлээд, гээгдэлээ усадхаха хэмжээ ябуулгануудые тодорхойлходонь туһалха уялгатай байгаад, энээндэ үшөөл халирхайгаар хандана. Тиимэл хадаа мүнөө хүрэтэр гээгдэжэ ябаһан бүхы ажахынуудта эмхидхэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Шэнэ жэлэй түрүүшын һарануудһаа гүрэндэ мяха, һү худалдаха түсэбые олохон ажахынууд муугаар дүүргэжэ байна. Хабарай тарилгада үрэһэ хүрэнгэ, трактор машинануудые бэлдэхэ хүдэлмэри мүн лэ хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

Гээгдэжэ ябаһан колхоз, совхозуудые түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргаха гээшэ мүнөө үеын эгээн шухала хэрэг болоно. Тиимэһээ үйлэдбэриин управленинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, тэндэхи парткомууд колхоз, совхозуудай доторой арга боломжонуудые хүсэдөөр хэрэглэхэ асуудалда бүхы хүсэеэ элсүүлхэ уялгатай.

Һаяхан үнгэрһэн КПСС-эй обкомой VIII пленум дээрэ республикымнай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бэелүүлхэ зорилгонууд тодорхойлогдонхой. Эдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө тэмсэхэ гээшэ бүхы областной партийна организациин, республикын бүхы ажалшадай нангин хэрэг мүн.

...й Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...Доржиевые Буряадай АССР-эй Верховно ...Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

...партийна, советскэ органуудта олон жэл үрэ ехэтэй-...айнь түлөө, 50 наһатай болоһонтойнь дашарамдуу-... АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь нү-...ит-Цырен Доржиевичые Буряадай АССР-эй Верховно ...иумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

...АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

...АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретариин түлөө—Президиумэй гэшүүн Ф. БУДАЖАБЭ.

...лүүдэй байшан.
...алиин 28.

...галта хэе

Нүхэд хүдөө бэшэгшэд, партийно-гүрэнэй ...алтын органуудта туһалхаар колхоз, совхозуудта эмхидхэгдэһэн бүлэгүүдэй, постнуудай гэшүүд!

...й колхоз, совхозуудта хабарай тарил-... эхилтэр һара хүрэхэгүй саг үлэбэ. ...ар урда талын управленинүүдэй ажа-...аар, намарай паар борнойлго захалха, ...ха хаанагүй һайрам тогтоохо ехэ хү-...даха байна.

... хабарай тарилгын хүдэлмэри хээзэ хэ-... гээшэ. Юуб гэхэдэ, байгша ондо колхоз, ...0 мянган гектар шэниисэ урда жэлэй-... гэһэн уялга абаа. Тиимэһээ хабарай ...лэд үргэдхэгдэхэнь ха юм. Хара паа-...й паар хахалха түсэбэй дүүргэгдээгүй ... тарилгые ехэнхидээ хабартаа хахалжа ... Ушар иимэһээ хабарай тарилгада эрхи-... ажахынууд тэрэниие саг болзортонь ... ургаса абажа шадаха байна.

...уудай хабарай тарилгада хэр бэлдэжэ ...—март һарануудта хаа хаанагүй шал-...хүдэлмэри КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Ми-...тийно-гүрэнэй хиналтын Комитет һая-...һээ манай республикын үйлэдбэриин ...эмхидхэгдэһэн партийно-гүрэнэй ко-..., совхозуудта бии болгогдоһон бүлэ-... үдэрнүүдтэ тиимэ шалгалта ажахы, ...отделени, заһабарилгын мастерской бү-.... Энээндэ хүдөө бэшэгшэд эдэбхитэй-... ёһотой.

...нада үрэһэ хүрэнгэ тарилгын шанар-... шанартай үрэһые андалдаха хүдэлмэри ... ябуулагдана. Тиимэһээ энээндэ гол ..., үрэһэ хүрэнгые тарилгын шанарта ...рто хэмжээ абтаха, тэрэ саг үргэл-... байха зэргэтэй.

Трактор, машинануудай заһабарилга һаял хахадлажа байнхай. Зарим газарта техникые шанар муутайгаар заһабарилха ябадал гаргана. Иимэл хадань рейд-шалгалта хэгшэд трактор, машинануудые эдэ үдэрнүүдтэ эрхим шанартайгаар заһабарилжа дүүргэхэ хэмжээ хараалаад, тэрэнэй дүүргэлтые саг үргэлжэ шалгажа байха болоно.

Мүн поли дээрэ наг шэбхэ гаргаха, тарилгын үедэ хэрэглэгдэхэ горючи болон бусад зүйлнүүдые эртээнһээ зээжэ абаха, механизаторнуудай байха хээрын байрые заһабарилха, шэнээр түхеэрхэ асуудалнуудта анхарха шухала. Тэрэшэлэн хабарай тарилгын үедэ тракторнуудые хоёр халаанда хүдэлгэхеэр механизаторнуудые бэлдэхэ хэрэгтэй. Тиимэһээ механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсалые зүбөөр эмхидхэжэ, программыень һайнаар дүүргэхэ хэмжээ абаха шухала.

Рейд-шалгалтын гол зорилго юуб гэхэдэ, элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые усадхаха хэмжээ байра дээрэнь абаха, колхоз, совхозуудта, бригада, фермэнүүдтэ бодото туһаламжа хүргэхэ ушартай. Тиихэдээ ямар дутагдалнуудые элирүүлээд, тэрэниие усадхахын тула юу хэгдэжэ байһан тухай газетэдэ үргэнөөр харуулха зорилтэ табигдана. Шалгалтын дүнгүүд бригадын, отделениин суглаанууд дээрэ, колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдэй хүтэлбэрилхы органуудта зүбшэн хэлсэгдэхэ ёһотой.

Тиимэһээ «Буряад үнэн» газетын редакци бүхы хүдөө бэшэгшэдтээ, партийно-гүрэнэй хиналтын органуудта туһалха үүргэтэйгээр колхоз, совхозуудта эмхидхэгдэһэн бүлэг, постнуудай гэшүүдтэ иимэ гуйлтатайгаар хандана: хабарай тарилгада бэлэдхэлые шалгахадаа элирүүлһэн баримтануудаа, мүн дутагдалнуудые усадхаха талаар юу хэгдэжэ байһые яаралтайгаар бэшэжэ эльгээгыт. Танай бэшэгүүдые хүлеэнэбди.

ПАРТИ АРАД ХОЁРОЙ БАТА БЭХИ НЭГЭДЭЛ

Москва городой Калининска һунгуулиин округой һунгагшадай суглаан

Москва городой Калининска округой һунгагшадай түлөөлэгшэд Кремлиин Съездүүдэй ордоной гэрэлтэй һаруул, уужам ехэ зал соо февралиин 27-до олоороо сугларaa. Россин Федерациин Верховно Соведэй депутадта кандидадаар энэ округһоо дэбжүүлэгдэһэн Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущевтой тэдэнэй уулзалга угаа ехэ хани халуун оршон байдалда үнгэрөө.

Россин Федерациин парламентын депутадта кандидадаар Никита Сергеевич Хрущевые дэбжүүлһэн «Серп и молот» гэжэ заводой металлургнууд, «Манометрэй» прибор бүтээгшэд, Москва-Сортировочная гэжэ локомотивуудай депогой машинистнууд, эрдэмтэд, инженернүүд, Совет Армиин сэрэгшэд, искусствын мастернууд, олониитын ажал ябуулагшад, дээдэ һургуулинуудай студентнүүд тэндэ ерээ.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, Д. С. Полянский, Н. М. Шверник, В. В. Гришин, Л. Н. Ефремов, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, В. И. Поляков, Б. Н. Пономарев, В. Н. Титов, А. Н. Шелепин, Москвагай партийна, советскэ, профсоюзна болон комсомолой организацинуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, Калининска районой завод, фабрикануудай, барилгануудай түрүү хүнүүд нүхэр Н. С. Хрущевтой хамта президиумдэ һуугаа. КПСС-эй Калининска районно комитедэй нэгэдэхи секретарь Т. И. Кутепова суглаае нээгээ. Этигэмжэтэ нюур—«Серп и молот» заводой мастер В. А. Силантьевта тэрэ үгэ үгөө.

— Үнэн сэхэ ленинец, эб найрамдалай, коммунизмын түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэлшэ—Никита Сергеевич Хрущевой түлөө дуугаа үгэхэ ехэ зол хуби бидэнэртэ, Калининска округой һунгагшадта тудаба, —гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Манай кандидат ажалша хүн гээшэ. Нүүрһэнэй хайшан гэжэ малтагдан абтадагые, буладай яажа хайлуулагдадагые, орооһо тарянай хайшан гэжэ ургуулагдадагые тэрэ һайн мэдэдэг. Энергетигүүд, уран зураашад, металлургнууд, медигүүд, барилгашад болон хүдөөгэй ажалшад Никита Сергеевичэй зүгһөө зүбшэл заабари, бодото туһаламжа болон дэмжэлгэ абадаг байна.

Манай коллектив хоёр һарынгаа үйлэдбэриин программые мүнөөдэр дүүргээ, түсэбһөө гадуур 3 мянга үлүүтэй тонно булад болон прокат үгөө гэжэ партиин Центральна Комитедтэ, Никита Сергеевич, танда, элидхэхыемни «Серп и молот» заводой металлургнууд намда даалгаһан байна. Манай хайлуулһан буладай бүхэ бэхи байһаниинь газар дээрэ, мүн замбуулинай дайдадашье шалгалта барижа гараа.

КПСС-эй болон Советскэ правительствын гадаадын сэсэн мэргэн ленинскэ политика тухай тогтоходоо, Карибска далай шадар тохёолдоһон хэсүү бэрхэ байдал зайсуулха хэрэгтэ нүхэр Н. С. Хрущевой дүүргэһэн элитэ ехэ үүргэ бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ болонхой гээд үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглээ.

«Манометр» заводой слесарь-хабсаргагша, коммунис ажалай ударник Н. А. Комарова трибунын дэргэдэ ерэнэ.

— Никита Сергеевичтэй уулзалга бидэндэ бултандамнай ехэ баясхаланта ушар болоно. Би партийнабэшэ хүн гээшэб. Зүгөөр манайда партиин хэрэг хадаа үниһөө хойшо бүхы совет хүнүүдэй хэрэг болонхойл. Ондоошье байха аргагүй. Юуб гэхэдэ, гэгээн гэрэлтэ һайн һайхан ерээдүй—коммунизм тээшэ замаар бидэниие парти хүтэлэн ябана.

Калининска районой эрдэмтэдэй зүгһөө техническэ наукануудай доктор Г. И. Свищев суглаан дээрэ үгэ хэлээ. Атомай элшэ хүсэ амгалан ёһоор ашаглаха, замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ, эрхим һайн реактивна авиаци байгуулха, мүн бусадшье олон һалбаринуудай талаар совет эрдэм ухаанай болон техникын туйлаһан амжалтанууд хадаа Коммунис партиин, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын, Никита Сергеевич Хрущевой өөрынь анхарал оролдолгын үрэ дүн болоно гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Манай орондохи эгээн лэ үнэтэ юумэн бологшо үхибүүд — манай ерээдүй совет багшанарта даалган үгтэнхэй. Тэдэнэр Эхэ орондоо, Коммунис партидаа хизаарлашагүй дуратайгаар үхибүүдые хүмүүжүүлнэ. Коммунис общество байгуулха хэрэгтэнь багшанар партиин үнэн сэхэ туһалагшадынь хододоо байхал гэжэ РСФСР-эй габьяата багша В. П. Лайко хэлэһэн байна.

Манай арадай ажахын угаа түргэнөөр шэнэ техникээр зэбсэглэгдэжэ байһаниие Москва-Сортировочная депогой жэшээ дээрэ электровозой машинист Е. М. Дианов харуулаа. Дүрбэхэн жэлэй саада тээ тэрэ паровозой кочегар байһан аад, мүнөө электровозуудые жолоодоно, энэ деподо паровозууд хэрэглэгдэхэеэ болёо. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар долоон жэлэй һүүлшын жэлдэ тогтоогдоһон даалгабариие депогой коллектив мүнөө дүүргээд байна. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, промышленность болон хүдөө ажахыда хэдэ миллион тонно шухала ашаан түсэбһөө гадуур абаашагдана гээшэ.

Ехэ амжалтануудтайгаар совет хүнүүд һунгалтые угтажа байна. КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ улам ехэ үрэ дүн туйлагдана гээд нүхэр Дианов хэлээ.

Түмэр замшадай заншалта бэлэгые—локомотивай хоёр мөөрэй македые машинист Е. М. Дианов зал соо һуугшадай нэрьемэ альга ташалган доро Никита Сергеевичтэ барюулаа.

— Совет залуушуул, комсомол хододоо, хаанашье партитай суг ябадаг. Агуу ехэ барилгын эстафетые—түлэг хүсөөрөө хүгжэн һалбаржа байһан оронииe, коммунизм тээшэ дабшажа ябаһан оронииe бидэндэ дамжуулан үгэһэнэйнь түлөө аха үетэндэ совет залуушуул баясхалан хүргэнэ гээд Москвагай хэлхеэ холбооной электротехническэ институдай студентка Оксана Шаповалова суглаанай трибунаһаа мэдүүлээ.

Депутадта кандидадаар өөһэдынгөө дэбжүүлһэн нүхэр Н. С. Хрущев тухай үгэ хэлэгшэд бултадаа хани халуунаар хөөрэһэн байна. Никита Сергеевич Хрущевой түлөө нэгэн һаналтайгаар дуугаа үгэхыень Калининска округой һунгагшадые тэдэнэр уряалаа.

Нүхэр Н. С. Хрущевто үгэ үгтэхэдэнь, зал соо нэрьемэ удаан альга ташалган болоо. Өөртэнь этигэл найдабари үзүүлһэнэйнь түлөө, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Калининска округһоо дахяад дэбжүүлһэнэйнь түлөө Никита Сергеевич үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргөө.

Намда таанадай үзүүлһэн этигэл найдабари хамагай түрүүндэ Коммунис партида, Советскэ правительствада үзүүлэгдэһэн этигэл найдабари болоно гээд Н. С. Хрущев онсолон тэмдэглээ.

Долоон жэлэй түсэбэй, совет арадай амжалтатайгаар дүүргэжэ байһан түсэбэй, табадахи жэлэй эхилжэ байха үедэ мүнөөнэй һунгалта болохоо байна гээд Советскэ правительствые толгойлогшо хэлээ. Һүүлшын дүрбэн жэлэй турша соо совет хүнүүдэй хэһэн хүдэлмэриин зарим дүнгүүд тухай, Совет ороной үмэнэ табигдажа байһан зорилгонууд тухай тэрэ хөөрэһэн байна.

Америкын Холбоото Штадуудтай совет хүнүүд амгалан ёһоной экономическа мүрысөө хэхэдээ яһала һайн амжалтануудые туйлана. Манай арга боломжонуудай хэр зэргэ хүсэдөөр ашаглагдаһанһаа манай түргэнөөр урагшаа дабшалгын амжалтанууд нилээд ехээр дулдыдаха байна гээд нүхэр Н. С. Хрущев заагаа.

Манай туйлалтанууд, болон амжалтанууд хадаа Коммунис партиин хүтэлбэреэр арадай хэһэн шэн зоригто ажалай үрэ дүн, һунгагшадай, районно, городской, областной, хизаарай Соведүүдэй болон Верховно Соведүүдэй депутадуудай ажалай үрэ дүн болоно гэжэ Н. С. Хрущев мэдүүлээ. Манай орон дотор ажал хэрэгнай һайнаар ябана, өөһэдынгөө амжалтануудаар бидэнэр баясанабди. Зүгөөр туйлаһан амжалтануудаараа һанаагаа амархагүй гэжэ парти хододоо уряалдаг. Эрхим һайн ажабайдал имагтал арадай ажалаар, эрхим һайн, бүтээсэ ехэтэй ажалаар зохёон байгуулагдажа болохо байна.

Мүнөөнэй уласхоорондын байдалай шухала асуудалнуудта Н. С. Хрущев үгынгөө нилээд ехэ хубиие зорюулаа. Эб найрамдал аршалан хамгаалха, бэхижүүлхэ, ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гол ёһонуудые батадхаха гээшэ манай гүрэнэй гадаадын политикын генеральна шэглэл болоно гээд Советскэ правительствые толгойлогшо онсолон тэмдэглээ. Советскэ Союз капитализмтай амгалан ёһоор мүрысэхые, манай марксистско-ленинскэ теориин булюу һайн байһые, социалис экономикын, манай байгуулалтын булюу һайн байһые үльгэр жэшээ харуулан тодоруулхые хүсэнэ.

Ерээдүй тээшэ найдамтайгаар хараха бүхы үндэһэ баримта совет хүнүүдтэ бии. Манай орон марксистско-ленинскэ зүб замаар дабшажа ябана. Бидэнэй үмэнэ холын хараата үргэн зам нээгдэнхэй. Совет гүрэнэй хүсэ шадал улам бүри арьбадхагдана. Совет арад коммунизм тээшэ тогтон торонгүйгөөр дабшажа ябана гэжэ нүхэр Н. С. Хрущев үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлээ. Н. С. Хрущевой үгэ ехэ анхаралтайгаар шагнагдаа, нэгэтэ бэшэ нэрьемэ альга ташалган болоо.

(ТАСС).

А. И. Микоян Ростов-на-Дону городто

РОТОВ-на-ДОНУ, февралиин 26. (ТАСС). Ростов-на-Дону городой Ленинскэ һунгуулиин округой ажалшад М. Горькиин нэрэмжэтэ драматическа театр соо мүнөө үдэшэ сугларaa. 1.200 хүнэй һууритай зал соо зон дүүрэтэрээ сугларaa. РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Анастас Иванович Микоянтай уулзалгада зорюулагдан, һунгагшадай суглаан энэ зал соо болоо.

Этигэмжэтэ нюур — В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ паровоз заһабарилгын заводой инженер Т. И. Моисеева кандидадай намтар тухай хөөрөө, манай орондо коммунизмын илан мандахын түлөө тэмсэлдэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулдаг партийна болон гүрэнэй элитэ ажал ябуулагша Анастас Ивановичай эсэшэ сусашагүй ажал тухай эли тодо жэшээнүүдые дурдаа.

Подшипнигуудые бүтээдэг заводой цехэй начальник Н. Н. Нещадим, Ростовой багшанарай институдай студентка комсомолка Елена Жмурина, Хойто-Кавказай түмэр замай Ростов городтохи вагонно депогой бригадир В. В. Максименко, медицинскэ наукануудай кандидат врач В. С. Уралева, КПСС-эй Ростовой промышленна обкомой нэгэдэхи секретарь Г. Д. Неронов гэгшэд үгэ хэлээ.

Россин Федерациин гүрэнэй засагай дээдэ органуудай һунгалтада бэлэдхэлэй үедэ парти болон арадай бата бэхи нэгэдэлэй бүри эли тодоор харагдаһые үгэ хэлэгшэд бултадаа онсолон тэмдэглээ, Анастас Ивановичай Микоянай түлөө мартын 3-да дуугаа үгэхыень һунгагшадые уряалаа.

Һунгагшадай зүгһөө халуунаар угтагдан, А. И. Микоян суглаан дээрэ үгэ хэлээ. Үнгэрһэн һунгалтаһаа хойшонхи дүрбэн жэлэй турша соо совет арадай туйлаһан илалтанууд тухай, арадай ажахые партийна талаар хүтэлбэрилгые шэнэдхэн хубилгаха, общественэ хэрэгүүдые хүтэлбэрилхэ демократическа гол ёһонуудые хүгжөөхэ, партийно-гүрэнэй хиналтын ленинскэ гол ёһонуудые һэргээхэ хэмжээ ябуулганууд тухай тэрэ дэлгэрэнгыгээр хөөрөө.

Удаань Советскэ Союзай гадаадын экономическа холбооной хүгжэлтэ, мүн уласхоорондын байдалай зарим асуудалнууд, тусхайлбал, Карибска далай шадар тохёолдоһон шахардуу шанга байдал усадхалгын удха шанар тухай А. И. Микоян тогтожо хэлээ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар тэрэниие дэбжүүлһэнэйнь түлөө нүхэр Микоян һунгагшадта үнэн зүрхэнһөө баясхалан хүргөөд, коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулха программые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулхаб гэжэ тэдэниие найдуулаа.

Ф. Р. Козлов Московско һунгуулиин округто

ЛЕНИНГРАД, февралиин 26. (ТАСС). Мүнөөдэр Московско Заставын ажалшадай түлөөлэгшэд РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха Московско һунгуулиин округой һунгагшад А. М. Горькиин нэрэмжэтэ Соёл культурын ордоной ехэ зал соо сугларба. Хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд, алба хаагшад, творческо интеллигенциин түлөөлэгшэд, эрдэмтэд, студентнүүд Россин Федерациин засагай дээдэ органой депутадта өөһэдынгөө дэбжүүлһэн кандидадтай, КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Фрол Романович Козловтой уулзахаяа эндэ ерэһэн байна.

«Электросила» заводой коммунис ажалай бригадын хүтэлбэрилэгшэ А. Д. Михайлов депутадта кандидат тухай хөөрэхэ зуураа, Ф. Р. Козлов Коммунис партиин элитэ ажал ябуулагша гээшэ гэжэ тэмдэглээд, Фрол Романовичай Ленинградай партийна организацида ехэ һайнаар ажаллаһан тухайнь хэлэбэ.

Энэ суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэд һунгалтын үдэр партиин болон арадай үнэн сэхэ хүбүүн Фрол Романович Козловой түлөө эбтэй эетэйгээр дуугаа үгэхые һунгагшадые уряалба.

Нүхэр Козловой үгэ хэлэхэдэ, суглаанда хабаадагшад ехэ халуунаар тэрэниие угтаба.

Өөрыень РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлһэнэйнь түлөө Московско һунгуулиин округой һунгагшадта үнэн зүрхэнһөө баяр хүргөөд, КПСС-эй XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые ажабайдалдаа бэелүүлхын түлөө, манай орон дотор коммунизм байгуулха агуу ехэ Программые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ совет хүнүүдэй туйлаһан амжалтанууд тухай нүхэр Козлов дэлгэрэнгыгөөр хөөрэжэ үгэбэ.

Этигэл найдабари үзүүлһэнэйнь түлөө Ф. Р. Козлов һунгагшадта халуун баяр хүргэбэ.

А. Н. Косыгин—һунгагшадтаяа

ЯРОСЛАВЛЬ, февралиин 26. (ТАСС). Орон доторхи эгээн үнинэй Ф. Г. Волковой нэрэмжэтэ Ярославска драматическа театр соо Краснoперекопско һунгуулиин округой һунгагшад мүнөөдэр олоороо сугларaa. КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Алексей Николаевич Косыгин энэ округһоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэнхэй.

Этигэмжэтэ нюур, «Красный перекоп» гэжэ техническэ бүд нэхэдэг комбинадай фабкомой түрүүлэгшын орлогшо В. И. Цветкова нүхэр А. Н. Косыгинай гүрэн түрын ехэ хүдэлмэри хэдэг тухай хөөрэһэн байна.

Удаань 5-дахи барилгын трестын комплексно бригадын бригадир М. А. Чернышев, партиин Краснoперекопско райкомой секретарь А. Г. Агафонов болон бусад үгэ хэлээ.

Һунгагшадай зүгһөө хани халуунаар угтагдан, депутадта кандидат А. Н. Косыгин үгэ хэлэбэ. КПСС-эй XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлжэ байһан совет арадай зохёон байгуулхы ажал, гайхамшагта туйлалтанууд тухай тэрэ дэлгэрэнгыгээр хэлээ.

Советскэ Союзай шууд сэхээр баелүүлдэг амгалан ёһоной гадаадын политика тухай Алексей Николаевич мүн лэ хэлэһэн байна.

Өөртэнь ехэ этигэл найдабари үзүүлһэнэйнь түлөө һунгагшадта үнэн зүрхэнһөө баясхалан хүргөөд, арадта, коммунизм байгуулха агуу ехэ хэрэгтэ, алба хэлгэдэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулхаб гэжэ А. Н. Косыгин найдуулаа.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадууд

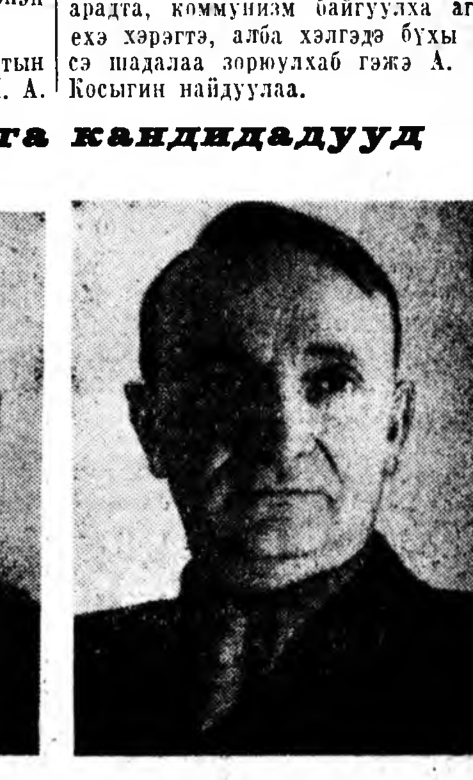
РИНЧИНОВА
Дулмажап Базаровна —
Нарһатын совхозой хонишон.

ТИТОВ
Василий Иннокентьевич —
Кабанскын колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин начальник.

ЕШИДОРЖИЕВА
Намсалма Цыденовна —
Онохойн барилга-хабсаргалгын управлениин штукатур-шэрдэгшэ.

СТЕГАЧЕВ
Иван Мартынович —
«Правда Буритин» газетын редактор.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуу...

Арадай кандидадууд

АЮРОВ
Бальжинима Тудупович —
Хорнин аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ЧЕРНЯКОВ
Иван Давыдович —
Улаан-Үдын колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин парткомой секретарь.

БАИРБИЛИКТУЕВ
Даба Цыремпилович —
Хяагтын колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин парткомой секретарь.

ВИЗАНТИЙСКИЙ
Юрий Александрович —
Түнхэнэй колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин парткомой секретарь.

МОГНОНОВ
Марк Могзоевич —
Буряадай АССР-эй Верховно сүүдэй түрүүлэгшэ.

ЗИН...
Иван П...
КПСС-эй Буряа...
ажахын та...

ДУБРОВСКИЙ
Василий Иванович —
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, Буряадай АССР-эй Хүдөө ажахын продуктнуудые абалга бэлэдхэлгын министр.

ДАШИЦЫРЕНОВА
Долгор Бадмаевна —
Загарайн XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хонишон.

СЕРЕБРЕННИКОВ
Василий Давыдович —
Түнхэнэй колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин начальник.

Эршэтэ ажалаараа суурхагша

Наран үшөө гараадүй байгаа һэн. Халюута горхон дээгүүр баруун хойноһоо хүйтэн һалхин мундуу дошхоноор эшхэрэн шууяна. Доодо Ивалга тосхоной зарим айлнуудай үрхөөр баглагар хара утаан гараһаар һалхи уруудан дэгдэнэ.

Эгээл энэ үедэ хойшо урагшаа гонзойһон ута гэгшын типовой дал тээшэ хүнүүдэй хоёр-гурбаарла яаралтайгаар алхалалдахань харагдана. Эдэмнай—Ивалгын жэшээтэ-туршалгын станциин зургаадахи отделениин коммунис ажалай фермын хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ байһан фермын һаалишад.

Үнеэдэй байдаг дал соо ороходо, яһала уужам, дулаан, электрын гал толотон яларна. Инженер Нурминскиин системын автоуһалуури, малай тэжээл ба шэбхэ зөөдэг дүүжэн харгы эндэ тодхогдонхой.

Уданшьегүй сагаан халаад үмдэһэн һаалишад һүн далай билтаруулжа захалаа һэн. Хөөрэлдэһөөр байтарнай, һаалишад үнеэдээ һаажа дүүргэбэ. Энэ үедэ гушаад наһанай, түхэреэн сагаан шарайтай һаалишанай ойро ошобобди.

—Манай эрхим һаалишан Бабасан Бальжинимаевна Ленхобоева,—гээд тус станциин парткомой секретарь Михаил Петрович Сергеев танилсуулба.

Тугаархан һаалишан Ленхобоевагай үнеэдээ һаажа, шударгы бэрхээр ажаллажа байхые харахадаа, мүнөөшье ойронь ерээд хөөрэлдэжэ байхадаа, түрүү һаалишан гэжэ тухайлхаар һэн.

...1955 он. Мал ажал дээрэ хүдэлжэ үзөөгүй, залуу гүлмэр Бабасанай һаалишан болохоёо ерэхэдэнь, фермын заримашуул: «энэмнай малшан боложо хэр бираха ааб даа, арбаад хономсоороо «шараа бусалха бэзэ» гэлсэһэн гэхэ.

Анхан фермэдэ ерээд, хүнүүдтэ иигэжэ хэлүүлхэдээ, урмаа хухархаар байгаа. Яалтайб? Һөөргөө бусаха гү, али... Үгы, даа, тиигэжэ болохогүй. Шангаар лэ бэеэ барижа, бүхы эршэ шадалаа гарган, ажалдаа хам ороо бэлэйб,—гэжэ Бабасан Бальжинимаевна һанаһанаа табиба.

Һайн юумэ татасатай гэлсэгшэ һэмнай. Һаалишанай дүй дүршэлгүйшье һаа, нүхэр Ленхобоева түрүүшүүлэй хэжэ байһан ажал хүдэлмэриие һонирхон хаража, зүбшэл заабари абажа байгаад хүдэлөө.

Хоёр-гурбан жэл тухай ажаллаад байхадаа, залуу һаалишан нүхэдөө бултыень илажа гараба. 1961 ондо үнеэн бүриһөө 2000 литр һү һааха уялга абаад, тэрэнээ 250 литрээр үлүүлэн дүүргэһэн юм. Нёдондо жэл үнеэн бүриһөө 2457 литр

Б. Б. Ленхобоева

һү һаажа, уялгаяа 11 һарын турша соо дүүргээ. Һаяхан лэ гуша хүрэжэ ябаһан Бабасан Ленхобоева арга дүршэл тухайгаа иигэжэ хөөрэдэг байба:

—Туғаллаха үнеэдые саг соонь, түрэхэһөөнь хоёр һара урид шэргээхэ, харууһа, эдеэлүүлгыень һайнаар эмхидхэхэ ёһотой. Үнеэдээ заабол үбэл тугаллуулха хэрэгтэй. Үбһэ, витамин элбэгтэй, шэмэтэ тэжээл дуран соонь үгэхэ. Тиихэдэ тугалнууд түргэнөөр томо болодог, үнеэдһээ ехэ һүн һаагдадаг.

Бабасан Бальжинимаевна тугаллаһан үнеэдээ хахад һарын туршада үдэртөө 4-5 дахин һаадаг заншалтай. Тиихэдээ эхынь уурагтай һү тугалай садатар уулгадаг, хахад һарын үнгэрһэн хойно үнеэдээ үдэрэй 3 дахин һаажа эхилдэг байна. Үнеэдэй дэлэн бүлеэн уһаар жэгнэхэ гээшэ мүн лэ удхатай. Эгээл иигэжэ харууһалагдадаг үнеэдынь зунай сагта сүүдхын 15—16 литр, түрүүшынхеэ тугаллаһан залуу үнеэдынь—12-13 литр һү үгэнэ. Мүн үбэлдөөшье нүхэр Линхобоева үнеэн бүриһөө сүүдхын 7-8 литрһээ доошо бэшэ һү һаана.

Оролдосо үүсхэл ехэтэйгээр ажаллаһанайнгаа түлөө Бабасан Бальжинимаевна Ленхобоева хэдэ дахин Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан, нэгэнтэ бэшэ мүнгэн шанда хүртэһэн байха. Нёдондо жэл Ивалгын жэшээтэ-туршалгын станциин һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байгаа.

Нүхэр Ленхобоева гансал һү ехээр һаадаг бэшэ. Ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, фермэ дээрээ ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг байһанаараа мүн лэ магтуулдаг. Өөрынгөө дүй дүршэл залуушуулда заажа үгэдэг һайн заншалтай.

Түүхэтэ долоон жэлэй табадахи жэлдэ һаалишан нүхэр Ленхобоева үнеэн бүриһөө 2500 литр һү һааха уялга абаад, мүнөө тэрэнээ дүүргэхын тула хэзээ хэзээнэйхиһээ урма зоригтойгоор ажаллажа байна. Жэлэй эхинһээ хойшо Бабасан Бальжинимаевна үнеэн бүриһөө 400 гаран литр һү һаагаа.

Ивалгын жэшээтэ-туршалгын станциин хүдэлмэришэд болон алба хаагшад Бабасан Бальжинимаевна Ленхобоевае Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлһэн байна. Юрын ажалша хүнэй ажаһуудалые һайн мэдэдэг, энэрхы сэдьхэлтэй энэ эхэнэр саашадаашье олоной туһада оролдохо байха. Үгөөр үсөөн, ажал хэхэдээ бэрхэ энэ эхэнэрэй зориһондоо хүрэжэ, зонойнгоо үндэр этигэл харюулхыень юрөөе.

В. ЖИГЖИТОВ.

Саһан мүнгэн малгайгаараа дуулгатаһан сарьдагай оройнууд холоһоо харагдан сайбалзана. Эгээл энэ һүр жабхаланта байгаалиин оршон байдалда ажалша зүрхэлиг хүнүүд ажаһуудаг. Тэдэнэй дунда Даша-Нима Дамбаевич Бабалаев бии.

1963 оной февраль һарын түрүүшын үдэрнүүдэй нэгэн һэн. «Байгал» колхозой соёлой байшан соо хүн зон олон, шухала асуудалаар хөөрэлдөөн боложо байба. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар колхозойнгоо түрүүлэгшэ Дашанима Дамбаевич Бабалаевые тэдэнэр дэбжүүлжэ, олоной аша туһын түлөө унаһан малгайгаа абаха сүлөөгүй хүдэлдэг тухайнь хөөрэлдэнэ...

Даша-Нима бүри эдир залууһаа үетэн нүхэдэйнгөө дунда һүбэлгэн, алибаа юумэндэ дуратайгаараа илгардаг һэн.

...1940—1942 онуудай туршада Санагын сомоной зүблэлэй гүйсэдхэхэ комитедэй бэшээшээр хүдэлжэ ажалайнгаа намтар эхилээ бэлэй. Тиихэдээ абаһаар лэ хүтэлбэрилэгшын бэлигтэй байһанаа харуулаа.

1942 ондо Эсэгэ ороноо хамгаалалсахаяа мордожо, морин сэрэгэй корпусто ябаһан, хорото дайсадые олон удаа һүрдөөһэн, хатуу шанга тулалдаануудта хабаадаһан юм. Украиные, Молдавиие, Румыниие, Венгриие сүлөөлхэ байлдаануудта шэн габьяатайгаар оролсожо, нүхэдэйнгөө дунда ехэ хүндэтэй болоһон, Улаан одоной орденоор, «Шэн габьяагай түлөө», «Будапештые сүлөөлһэнэй түлөө» ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда илаһанай түлөө медальнуудаар шагнагдаһан. Тэрээнһээ гадна корпусой командирһаа хэдэн удаа баяр баясхаланда хүртэһэн юм.

Колхозой түрүүлэ...

1947 ондо армиһаа табигдаа. Тиин түбхын түрүүндэ Санагын сельпогой түрүүлэгшээр, һүүлээрнь аймагай бэлэдхэлэй конторын директорээр, Захааминай аймагай эд хэрэглэгшэдэй союзай правлениин түрүүлэгшээр хүдэлөө. Удаань аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшоор һунгагдаа.

1958 ондо партийнэ һургуули дүүргээд, колхоздо гаража хүдэлхэ үүсхэл гаргажа, эгээл урда захын Саян үндэр уулануудай хормойдо оршоһон «Байгал» колхоздо түрүүлэгшээр хүдэлжэ эхилһэн юм. Тиихэдээ түрүүшын үдэрнүүдһээ эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулжа, колхознигуудай ажалай журам һайжаруулха тушаа гол анхаралаа хандуулаа һэн. Энээнэй эсэсэй үрэ дүн юун байнаб гэхэдэ, колхознигууд һэшхэлэйнгээ захиралтаар ажалдаа хандадаг болоо юм.

Түрүү дүй дүршэл шудалха һуралсал һайнаар эмхидхэжэ, энэ хэрэгтэ бүхы малшадаа өлсүүлээ һэн. Мүн ажалай түлөөһэ гуримшуулха талаар ехэхэн хүдэлмэри хээ. Тиихэдээ хүдэлмэриин шанар нэн түрүүн хараада абтадаг болоо һэн. Һүншье түсэбһөө гадуур ехэ һаагдаба. Тугалнуудые түлжүүлхэ, мал шахан таргалуулха талаар эмхидхэлэй ехэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдэбэ. Эндэ нэмэлтэ түлбэри абаһаар лэ гуримшуулагдаа һэн.

1961 он «Байгал» колхозойхидой эгээ хүшэр хүндэ ажахын жэлнүүдэй нэгэн болоно. Ган гасуур тохёолдожо, түсэбөөр хараалагдаһан тэжээлэй оройдоо 30 процент бэлдэгдээ һэн. 7 мянган толгой малые,

тэрэ тоодо 4200 ...
лые гарза гайгүй...
ёһотой байгаа. Т...
хэжэ шадаха б...
ажалда эльгээгдээ...
халаан боложо, т...
гүүртэнүүдтэ аж...
нуудай тэжээлэй ...
оруулагдаба. Ииг...
асари ехэ хүдэлм...
эсэстэ «Байгал» ...
нэгэшье гарзагүй...
үбэлжэлгые даба...

Гадна үхэр мал...
түл абалгаар, һү...
һү, мяха, нооһо ...
доход дээшэлүүлг...
тэй түрэтэйгөөр ...
ондо колхоз Бур...
нүүдэй Соведэй ...
та бэшэгдээ һэн.

1962 оной эсэс...
хозойхид мүн лэ ...
жалтатайгаар дүү...

Мүнөө үедэ дү...
заашье үри шэрэг...
фонднууд тэндэ ...
Гадна культурын ...
анхарал табигдана...
дунда һургуулида...
үхибүүд үдэртөө ...
һэгүйгөөр шахуу ...

Даша-Нима Дам...
гоо ажахые тон ...
ажалдаа эдэбхи ...
гээр хандадаг юм. ...
һан амжалтануу...
амардаггүй, харин...
раа түсэбые бэе...
ехэтэ оролдоно.

Нүхэр Бабалаев...
«Байгал» колхоз ...
хозуудай үйлэдбэр...
түрүү ажахынууд...

БАЛЬЖИМААГАЙ НЭГЭ ҮДЭР

Шэнэ жэлэй январиин нэгэ үдэр һэн. Эртэ үглөөнһөө хойшо тэнгэри угаа сэлмэг, ойро тойрон аали намдуун, һалхи һэбшээгүй шахуу байһан аад, үдэһөө хойшо Бархан, Ехэ уула тээһээ хара һалхин буужа, удангүй ехээр бордоһолоод, тэнгэри бүрхэжэ эхилээ. Мүн мүнөөдэр һанагдаагүйгөөр буужа ерэһэн һалхи шуургантай зүрилдэһэн юумэдэл, байн байн газаа хүйтэрэ хүйтэрһөөр, боро хараан болоходо дүшөөд градус шахуу хүрэтэрөө шангарба.

Баргажанай үйлэдбэриин управлениин харьяата XXII партсъездын нэрэмжэтэ колховой ветеринарна фельдшер, техник-үрэжүүлэгшэ Бальжима Аюшеевна үглөөгүүр бүрхэг харанхыда хонишодоо эрьехээ ошоһон аад, һаяхан гэртээ ороод, хадам эжынгээ хэһэн шэмэтэйхэн эдеэ яаралтайгаар эдеэд, мүнөө тон сүлөөгүй, үгэ дүүгүй блокнодоо иража харана, зарим тоо баримтануудые бүри тобойлгон тойруулан зурана... Август, сентябрь һарада үрэжүүлһэн 852 толгой хонидоймни тэн хахадһаань олонхи хурьгалаад, яһала тобир һайнаар, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна» гээд Бальжима бодоно. Хэды жэлэй туршада яһала амжалтатайгаар туршагдажа байһан түрүү арга дүршэлынь—унагалха гүүнэй шуһаар хэгдэдэг сывороткэ хэрэглэһэниинь яһала боломоор хэбэртэй. Бальжимаагай харюусалгада үгтэһэн олохон отарануудта хонид хэдыгээрээ эхирлэнхэй. Хэды жэлэй туршада ашатай һайнаар ажаллажа ябаһан Радна Будаевна Аригуновагай нэгэ хониниинь аяар гурбан хурьга гаргаад, мүнөө тэдэнь ямаршьегүй һайнаар түлжэжэ байна. «Январиин 10-һаа эхилээд лэ, мартын 20 болотор бүхы хурьгаднай гол түлэб гаража үнгэрдэг һэн. Юундэшьеб мүнөө хонид үсөөншэгөөр хурьгалжа байна бшуу. Энээхэн ушар ямар шалтагаантай хаб. Хохир дэбдихэрэймнай, эртэ намарһаа хойшо дараһан һайхан үбһэнэймнай бага болошоһон хойно хурьгад үдэр һүнигүй хойно хойноһоо гаража мэдэхэнь алтай» гэжэ Бальжима Аюшеевнагай толгойдо сэхэ бодол түрэнэ. Хилганын бригадын хонишодой ажахын тоосоондо ороһонһоо хойшо хүн бүхэн эли бодо ажалдаа харюусалгатайгаар, үбһэ тэжээлдээ, хамтынгаа зөөри зөөшэдэ тон гамтайгаар хандадаг болоо. Үнгэрэгшэ жэлдэ хонишодоймнай урда урдынхиһаа аргагүй оролдосотой, охитойгоор ажаллаһанай урманда үрэжүүлһэн 840 эхэ хонидһоо 862 хурьган абтажа, эхэһээ һалгаагдатараа 22—25 килограмм шэгнүүртэй болгогдоод, колхозой һүрэгтэ тушаагдаа бэлэй гэжэ элихэнээр һанаандань ороно. «Бүхы хонишоднай энэ Нима Бадмаевич Тыхеевтэл, Дымбрен Лыгденовна Сангадиевадал шэнгеэр ажалладаг, эрхим һайн хурьгадые, һайн шанартай нооһо ехээр абахын түлөө үнэнхэ зүрхэнһөө шармайн оролдодог байбал, һайшаалта уряа һая гаргаһан Кубаниин ажалшадтай тэн тэрээн мүрысэжэ ябаха һэн» гээд һанахадаа Бальжима ехэ зориг ороһондол, шэнэ хүсэ нэмэһэндэл болоно. Үнгэрэгшэ һүни уншажа дүүргэһэн «Харьялан урдаа Хёлгомнай» гэжэ Б. Мунгоновой роман тэрээ тэрэ углуугайнь стол дээрэ табхыжа харагдана. «Барадий Мунгонов гээшэ яһала һонирхолтой зохёол мүнөөнэй ажабайдалда зорюулжа бэшээ юм байна. Эндэ харуулагдаһан гол нюурнуудынь яһала этигэмээр, ажабайдалай бурьялма гүн соогуур харуулагдаа гэхээр. Теэд боро юрынгөө юумэнүүдые абаха мүнгэгүй болошоһон, хүн зондо мартагдашаһан шахуу зарим хонишод тухай бэшэһэниинь балайшье этигэмээр бэшэ даа» гээд бодомжолжо, Бальжима тэрэ тэбхыгшэ роман тээшэ харан, харан байгаа һэн. Мүн Мухтар Ауэзовэй «Абай», Чингиз Айтматовай «Джамиля», Чимит Цыдендамбаевай «Буряад басаган» гэһэн зохёолнуудые хэды һарын саада тээ уншаһаниинь, мүнөө нюдэндэнь харагдахадал гэнэ...

Гэнтэ хадам эжынь хажуудань ерэжэ, колхозой ажалда ой ошоһон хүбүүн тухайгаа һанаа зобонгёор дурдаба. «Нэгэ юумэ бүтээхэ гэхэдээ толгойгоороо шурган эрошодог хүн лэ. Харанхыда гараад, харанхыда ходо ерэжэ байха гэжэ яаха юм» гээд эжынь гэмэрэн һагад хэлээд, дороһоо абажа һанаа алдана. Энэ үедэ газаа харанхы болошонхой, малгайнгаа шэгэбшэ буулгангүй ябаха аргагүй хүйтэн, бүтүү бордоһон хүүежэ байгаа һэн.

Эхэ басаган хоёр һалхи шуурганай улам шангадаха, гаараха бүрил улам улам һанаата болоно. Эжынь байд гээд лэ газаа гаража, шаргын хахинаае шагнаархана. Тиигэжэ байтар дүтэ тойрон нохойнууд хусалдажа, наарээшье шаргатай хүн яаруу хэбэртэйгээр тулажа ерээ. Одоол нүхэрни ерэбэ гээд һанаһаниинь хонишон Мунко Содбоевой отараһаа ерэһэн хүн байшоо.

—Нэгэ залуу хонимнай хурьгаяа гаргажа яашье ядашоод, үхэхэ түйлдаа хүрэжэ байнал, тэрээниие мнай үзэжэ, хаража үгэхэл болобош,—гээд гуйха тооной хэлэбэ.

Бальжима Аюшеевна олон үгэгүй мүртөө бүрил абяагүй болоод, дары ябае гэһэндэл, аргынгаа хэрэгсэлнүүдые суглуулжа эхилээ һэн... Шалаяа угааха, гэртэхиеэ сэбэрлэхэ, хубсаһа хунараа угааха, гурбадахида һурадаг Арсалан хүбүүнэйнгээ самса оёхо гэжэ байһан Бальжима хэды минута үнгэрөөд байхада зургаан модо зайда байһан Намаржаан нютаг тээшэ нюдэ алдама шэрүүн шуурган соогуур зорижо ябаа бэлэй.

Мориной түргые мэдүүлэн, угаа яаралтайгаар тэрэ отарада хүрэжэ ерэхэдэнь хонишон Сэсэг Линхоева угтажа байгаа. Гурбуулаа һубариһаар хонидой байрада гүйлдэжэ

Б. А. Бадмаева

ороходонь, нэгэ томошог бэетэй, нарин нооһотой хун сагаан хонин зузаанаар дэбдиһэн һолоомо дээрэ таршалжа хэбтээ. Юумые хайрлажал, зобоһон тулиһан юумые ходол хамгаалха гэжэ оролдожо ябадаг Бальжимаагай досоонь энээниие харахадаа уяржа, нюдэниинь нёлбоһотоходол гэнэ. Хэды часай туршада һунашоод хэбтэһэн энэ хониной шадал тэнхээниинь барагдажа, үе үе болоод лэ шүдөө табжагануулан, дүтэ хүрэһэн юумые адар удар татажархихаар аашалжа, хүнэй халаад, хубсаһа хубхай хазажа, нюдэеэ аняад байһанаа гэнтэ ехээр харан, сагаа эреэн нюдээ хайратайгаар иишэ тиишэнь эрьюулэн байба. Бальжима Аюшеевна хэдышье сэдьхэлээ хүдэлөө һаа, энэ эхэ боложо байгаа амитаниие абархын түлөө тэмсэл эхилбэ. Гэдэһыень даража үзэхэдэнь, томо барсагар юумэн тобойжо нэгэ газарта тогтошонхой. Гараа дары угаагаад, һуулижа үзэхэдэнь нэгэ томо, нэгэ багашаг хоёр хурьган хүлнүүдээрээ аг барисалдажа, хүндэлдэшоод байба. Эхэ хониниинь шье бүри муудажа байһан янзатай: гансал хүү

уһаташаһан, хүн ...
болиһон нюдэни...
эреэнээр харана...
хурьганайнь хоёр...
хитайнь залажа ...
наар татахадань ...
Багахан хурьгые...
гэхэдэ яашье ...
Тиихэдэнь эхыен...
болобо гэһэн һана...
нөөр Бальжимаа...
бо. Энэ үедэ тэ...
нэгэ харахада ам...
хэбэртэй, нэгэ ха...
амитай хэбэртэй ...
һаяхан хонёо х...
хүмэрюулэн ба...
скальпель хүт...
байжа, тэрэ х...
хурьгыень хэдэн...
һэжэ гаргаба.
хурьганиинь амид...
тахадань бэлэхэн...
хониниинышье ех...
һандал, хүдэлхэе...
амидыхан нюдэеэ...

Бальжима нэрэ...
аршасагаана. Ню...
рахада нэгэ бага...
гаа амарһан я...
юумые холоһоо ...
һанан, һэргээн ...
һэн. Тэрэнэй һан...
элдэб ушар тон ...
хадал гээ...
Голдо дүүргээд, у...
ста һуража байһа...
бэртэй. Мүн ...
һургуули 1952 о...
гэһэниинь, 1957 ...
жүүлэгшэ мэргэжэ...
мүн нооһо шанар...
ха шадабаритай ...
багаһаань хойн...
адуунда дуратай...
эжынь заабари ...
даба. «Теэд энэ...
соогоо иимэ бэрх...
ами наһанай тү...
хэн дахин орож...
Бальжима Аюшее...

Колхозойнгоо ...
нин һүрэгэй нэ...
абарһандаа баяр...
час багта шуурга...
һан хойно гэртэ...
ерээ һэн. Олон н...
хоёо ой гараһан ...
ерээд унтажа хэ...

Буряадай АСС...
ведэй депутадта ...
жүүлэгдэһэн Яр...
ганай ажалай нэ...
гэрбэ. Олоной ...
ажалша бэрхэ ...
зойнгоо ниитын ...
жүүлхын түлөө ...
иигэжэл ажалла...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ...
шэ Бальжима Б...

Консультаци

ДУУГАА ҮГЭЛГЫН ГУРИМ

РСФСР-эй болон Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдтэ, ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалта нэгэн доро—1963 оной мартын 3-най воскресениин үдэр болохонь.

Һунгалтые амаралтын үдэр үнгэргэхэдэ, бүхы һунгагшадай дуугаа үгэхэдэнь ехэ таатай зохид эрхэ байдал олгоно.

Энэ үдэрнүүдтэ һунгуулиин участково комиссинуудай хэхэ хүдэлмэри тон ехэ. Тэдэнэр һунгуулиин бюллетеньнүүдые саг болзор соонь тушаан абаха, зүб бурууень шалгаха, һунгагшадай шалгагдамал списогүүдые гүйсэдкомуудһаа абаха, һунгуулиин хайрсагуудые хүсэд бэлдэхэ ёһотой. Дуугаа үгэхэ гэр байрые уридшалан түхеэрхэ болоно. Мүн һунгалтын үдэр комиссиин гэшүүн ямар ажал хэхэ байһанаа эртээнһээ толорхойлхо ушартай.

Һунгалтын дүримэй ёһоор, дуугаа үгэлгэ үглөөнэй 6 часһаа һүниин 12 час болотор үргэлжэлхэ юм. Тэрэ сагһаа урид дуугаа үгэлгые дүүрэһэндэ тооложо болохогүй. Юуб гэхэдэ, «һунгаха эрхэ баримталһан үнэмшэлгэтэй» уладууд ерэжэ болохо бшуу.

Һунгагша бүхэн тусхай заагдаһан байра соо өөрөө дуугаа үгэхэ юм. Тиихэдээ бюллетеньнүүдээ һунгуулиин хайрсаг руу табина.

Һунгахаяа ерэһэн эрхэтэн бүхэн нэн түрүүн һунгуулиин участково комиссиин секретарьта гү, али гэшүүндэ хандажа, паспортаа, колхозно книжкэеэ гү, али үгышье һаа, профсоюзна биледээ, саарһа үнэмшэлгэеэ харуулаад, һунгагшадай списогтэ шалгагдамсараа, һунгуулиин бюллетень абана бшуу.

Мүнөө һунгалтада хүн бүхэн дүрбэн янзын бюллетень абаха байна. Жэшээнь, Улаан-Үдэдэ ажаһуугшад РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха 186x132 мм. хэмжүүртэй аад, сагаан үнгэтэй бюллетень; Буряадай АССР-эй Верховно Соведтэ—хүхэ сэнхир үнгэтэй; Улаан-Үдын городской Соведтэ—сагаан; Улаан-Үдэ городой районно Соведэйхидэ мүн лэ хүхэ сэнхир үнгэтэй бюллетень абаха.

Дуугаа үгэлгэ хадаа тусхай таһалга соо гү, али кабина соо үнгэргэгдэхэ. Тэндэ һунгагша бюллетеньтэй танилсажа, дуугаа үгэхэ кандидадайнгаа нэрые үлөөн орхидог байна. Дуугаа үгэлгын үедэ тэндэ, тусхай таһалга соо гү, али кабина соо, һунгагшаһаа ондоо хэншье байха ёһогүй. Һунгагшын үзэг бэшэг мэдэхэгүй гү, али бэеын эрэмдэг байбал, һунгагшын гуйлтаар лэ туһалха хүниие оруулжа болохо юм.

Бюллетень дээрэ һунгагшын нэрэ, обог табигдадаггүй. Мүн бюллетеньнүүд ямаршье номергүйһөө гадна, ямаршье тэмдэггүй байдаг.

Һунгалтын дүрим соо заагдаһанай ёһоор, иигэжэ дуугаа нюусаар үгэхэ ябадал бэелүүлэгдэнэ.

Хэрбээ һунгагшын ямар нэгэн шалтагаан дээрэһээ ерэхэ аргагүй байгаа һаань, тэрээндэ комиссиин гэшүүн гү, али тусхай түлөөлэгшэ эльгээгдэнэ. Тиихэдээ һунгуулиин хайрсаг абажа ошодог.

Бэеын эрэмдэг дээрэһээ бусадай туһаламжагүйгөөр ерэхэ аргагүй хүндэ улаа эльгээгдэдэг.

Һунгалтын урда тээхэнэ гү, али һунгалтын үдэр тус райондо гү, али городто саг үргэлжэ ажаһуухаар ерэгшэд һунгалтада хабаадалсаха юм. Зүгөөр тэдэнэр һунгуулиин участково комиссида бэшэмэл мэдүүлгэ бариха ёһотой. Ерэгшын документнүүдые комиссиин түрүүлэгшын шалгаһанай һүүлээр, дурсагдаһан эрхэтэн һунгагшадай нэмэлтэ списогтэ оруулагдана.

Һунгалтын үдэр дуугаа үгэлгын гэр байра соо ямаршье агитаци хэгдэхэ ёһогүй. Мүн тэндэ ямар нэгэн кандидадай түлөө дуугаа үгэхые уряалһан зураг гэхэ мэтэ үлгэгдэхэгүй байна.

Һүниин 12 часта һунгуулиин участково комиссиин түрүүлэгшэ дуугаа үгэлгые дүүрэһэндэ соносхоод, хэрэглэгдээгүй бюллетеньнүүдые ласадан хаажа, һунгуулиин хайрсагуудые нээхэ. Һунгуулиин хайрсагууд руу табигдаһан бюллетеньнүүдые тоололгоор дуугаа үгэлгэ бүридхэгдэхэ байна.

П. Щербаков,
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй эмхидхэлэй таһагай инструктор.

...ээ уншаад, ...ээ хэрэглэ

ШУБУУНАЙ МЯХА ...А ЕХЭЭР АБАДАГ БОЛООБИБДИ

...оз эмхидхэгдэһэн саг... али 1959 онһоо хой... ...бэрилжэ эхилээ һэн. ...ойшо энэ һалбари хүг... ...рхэшээлнүүд яһала ...лтануудшье туйлагда... ...м. Хэды хүндэ хүшэр ...шье һаа, совхозой хү... ..., мэргэжэлтэд шубуу ...ар үсхэбэрилжэ боло... ...даг байгаа.

...жэлдэ 14,8 мянган ...79 мянган үндэгэ аб... ...то жэлынь үндэгэлдэг ...оржэ, 11,5 мянга бо... ..., бүхыдөө гурба дахин ...абтаа гэхэ гү, али 729 ...гэн суглуулагдаһан

...961 ондо үндэгэ олоор ...ье һаа, үндэгэнэй ша... ...байшоо. Юуб гэхэдэ, ...табиһан үндэгэнэймнай ...центнь дальбараа бо... ...гэнэй муу шанартай ...шалтагаанинь хадаа ...һадые муугаар эдеэ... ...инкубаторай хүдэлмэ... ...гтаар эмхидхээгүй ...ю. Хэды тиимэ байба... ...мяха абалга жэлһээ ...элээ.

...гарһан алдуу эндүү... ...1962 ондо үндэгэлхэ ...мянгадань оруулжа, ...үлтэ, харууһалгыень ...жан байнабди. Илан... ...нтэй, витамин, бело... ...жээл хэрэглэжэ эхи... ...тэжээлэй нэгэниинь ...о. 1962 ондо үндэгэл... ...114 тонно бармашы ...Зүгөөр урда жэлдэнь ...тонно иимэ тэжээл үг... ...Тэрэнһээ гадна нёдон... ...дта 48 тонно модоной ...тонно далайһаа гара... ...юулагдаа. Нёдондо бү... ...нно ряска, 250 тонно ...ахэгдэһэн юм. Энэм... ...э таряа талханай зүйл ...үүдые витаминаар хан...

...аар нёдондо абтаһан ...дальбараа болохо ша... ...тар һайн байгаа. Энэ ...444,5 мянган үндэ... ...409 мянган нугаһа... ...кубаторта табигдажа, ...мянган дальбараа, тэ... ...2 мянган нугаһанай ...а һэн. Тиихэдэ түсэ... ...0 мянган үндэгэ таби... ...ан дальбараа гаргаха ...жэ дальбараа гарга... ...лээд үлүүлэн дүүргэ... ...һайн шанартай даль... ...тээ һэмди.

...802 мянган нугаһа... ...һайнаар дэгжээжэ,

Түрүүшүүлэй дүй дүршэлһөө

90 процентыень томо болгожо шадаа. Бүхыдөө 267 мянган нугаһан гүрэндэ тушаагдажа, 4564 центнер шубуунай мяхан худалдагдаһан байна. Тэрэнэй хажуугаар 23,6 мянган тахяагай дальбараанудай 80 процентнь томо болгогдоо. Эдэ бүгэдын ашаар оroohото ургамалнуудай тарилгын 100 гектар бүридэ 62,8 центнер шубуунай үүсэлгэдэһэн мяхан абтаа бшуу.

Тиигэжэ нёдондо шубуунай мяха абалга урда жэлэйхиһээ 2 дахин дээшэлээ гэхэ гү, совхозой абаһан бүхы зүйлэй мяханай 52,2 процентнь болоһон байна. Шубуунай мяха иимэ ехээр тушааһанай ашаар ажахыдамнай 3 центнертэй 1520 толгой эбэртэ бодо мал үсхэбэрилгэдэ үлөөгдөө гээшэ.

Хямда сэнтэй тэжээл хэрэглэһэнэй, дальбараануудаа бүхыдэнь тоогой томо болгоһоной эсэстэ шубуунай мяханай, үндэгэнэй өөрынь үнэ сэн нилээд хүнгэрөө. Тахяагай 10 үндэгэ түсэбэй ёһоор 0,86 түхэриг байха аад, бодото дээрээ 0,83 түхэриг болоо. Нугаһанай 10 үндэгэ түсэбөөр 1,08 түхэриг байхаар хараалагдабал, тэрэнь 0,80 түхэригтэ ороо. Тахяагай 1 килограмм мяхан 1,07 түхэриг байха аад, 1,03 түхэриг, нугаһанай 1 килограмм мяхан 1,07 түхэригһөө 1 түхэриг хүрэтэрөө хямдараа.

1963 ондо бэелүүлхэ өөһэдынгөө арга боломжонуудые зүбшэн хэлсээд, манай совхозой хүдэлмэришэд дэвшүүлэгдэһэн социалис уялгануудые хараалаа. Илангаяа мяха абалгаар ехэ зорилго табигдаба. Совхозой гэшүүд 1963 ондо хахалагдадаг газарай 100 гектар бүридэ 75 центнер, эдлүүриин бусад газарай 100 гектар бүридэ 16 центнер үүсэлгэдэһэн мяха абаха гэһэн түрүүшын шатые дабаха болобо.

Энэ шатые дабахын тула манай совхоз 13200 центнер мяха абаха болоно. Тэрэнэй 6800 центнерынь шубуунай мяхан, тэрэ тоодо 6200 центнер нугаһанай мяхан абтахаар хараалагдана. Тиимэһээ түргэнөөр үдэдэг, түлжэдэг шубуунай ажахыда совхознай гол анхаралаа хандуулдаг болонхой.

Байгша ондо совхозой хүдэлмэришэд үндэгэлдэг шубуудаа һайнаар эдеэлүүлхэ гэжэ оролдоно. Хэрбээ 1961 ондо шубуудта бүхыдөө 114 бармаши эдюулэгдэһэн байгаа һаа, энэ жэлэй һара 20 хоногто нугаһадта 65 тонно бармаши эдюулэгдээд байнхай. Тэрэнһээ гадна хабартаа эдюулхэ 25 тонно тиимэ тэжээл хүргэгдөөд байна. Мүнөө гансахан нугаһадай фермын хүдэлмэришэд өөһэдынгөө хүсөөр үдэртөө 2,5 тонно бармаши бэлэдхэнэ. Энэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ инкубаторна станцииншье хүдэлмэрилэгшэд ажалайнгаа һүүлээр хабаадалсана.

Тэрэшэлэн бидэнэр витамин элбэгтэй модоной шэлбүүһэ зүбөөр хэрэглэжэ һураабди. Хэрбээ урда жэлнүүдтэ шэлбүүһэ һайса буйлуулангүй үгэхэдэмнай нугаһад мууса эдидэг һэн. Теэд мүнөө шэлбүүһэеэ машина соогуур гаргажа, һайса буйлуулаад үгэхэдэмнай шубууд заашье үлөөнгүй эдинэ.

Энэ жэлдэ бидэнэр станциингаа дэргэдэ гидропонно аргаар таряа ургуулжа, дальбараанудта эдюулдэг болообди. Мүнөө 3 тонно гаран тиимэ ногоон эдюулэгдээд байна. Мүнөө энээнэй аша үрэнь харагдажа байнхай. Февралиин үнгэрһэн 20 хоногто нугаһанай фермэдэ 35 мянган үндэгэн абтаа. Тиихэдэ ногоо эдюулэгдэһэн бүлэг нугаһадһаа 12,2 мянган үндэгэ суглуулагдаа гэхэ гү, али нугаһан бүриһөө 10 үндэгэ хуряагдаа. Зүгөөр нугаһанай фермэ бүхыдөө шубуун бүриһөө 4 үндэгэ абаһан байна. Мүнөө совхознай энэ аргаар бүри ехэ ногоо ургуулжа, шубуудтаа, дальбараанудтаа эдюулхэ юм.

Үнгэрһэн декабрь һарада манай станци 14,5 мянган дальбараа гаргажа тушаагаа. Эдэ дальбараанууд мүнөө 2 һаратай болонхой. Тиигэжэ эдэ дальбараанудһаа июль һарада үндэгэ абтажа эхилхэ ха юм. Эдэ үдэрнүүдтэ станцидамнай 30 мянган нугаһанай, 10 мянган тахяагай үндэгэн табигдаа. Тиигэжэ бидэнэр түхэреэн жэл соо дальбараа гаргажа байдаг болохомнай.

Совхозой фермын үндэгэлдэг шубууд булта һайнууд. Тиимэһээ энэ жэлдэ нугаһан бүриһөө 70 үндэгэ, тахяа бүриһөө 90 үндэгэ абаха гэһэн социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ арга нүхэсэл гүйсэд бии. Совхозой шубуунай мяха абаха уялгын дүүргэлтэ манай инкубаторна станциин хүдэлмэриһөө ехээр шүлдыдаха гээшэ. Бидэнэр энэ жэлдэ 450 мянган нугаһанай, 100 мянган тахяагай дальбараануудые гаргажа, совхозой отделенинүүдтэ тушаахабди. Тэрэнһээ гадна Кабанскын зоной бусад ажахынуудта 230 мянган дальбараа гаргажа үгэхэбди. Манай станциин хүдэлмэрилэгшэд энэ харюусалгатай зорилгоёо бэелүүлжэ шадаха.

Н. АНОХИНА,
Кабанскын совхозой инкубаторна станциие даагша.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус совхозой шубуушан Е. Н. Кузнецова дальбараануудаа харууһалжа ябана.

Б. Цыремпиловэй фото.

Тоосоото элидхэл толи шэнги байха аад...

1. НИИТЫН БАЯЛИГ —ГАЗАР ТАРЯАЛАНҺАА

«Забайкалец» колхозые гэгээдэнги ажахы гэжэ хэлээ һаатнай. Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин, парткомой хүтэлбэрилэгшэд нэгэн дуугаар: «Болиит, тиигэжэ үгэ бү алдыт! Түрүүшүүлэймнай нэгэндэ тоологдодог ажахы юумэл» гэжэ урдаһаатнай торьдоһогүй хэлэхэ. Тус колхозой үйлэдбэритэй газаа талаһаань ябууд дундаа танилсаа һаа, нээрээшье түрүү ажахы ха гэһэн бодолдо эзэлэгдэхэш.

Харин колхозой тоосоото-һунгалтын хамтын суглаанда һуугаад, правлениин түрүүлэгшэ **А. Братеньковой**, шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ **В. Калашниковай** тоосоото элидхэлнүүдые, мүн тэндэ үгэ хэлэһэн хүнүүдые шагнаад байхада, ушар байдал элиржэ, түрүү ажахы гэһэн бодолни буруу һүрэшэбэ. Гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха, ниитын малай тоо толгойе олошоруулха жэлэй түсэб энэ колхоздо дүүргэгдээгүй байшоо. Ороохо таряа худалдаха уялгаяа дүүргэбэшье, нэгэн адли байгаалиин эрхэдэ байһан хүршэнэрһөө—Заганай, «Коммунизм» колхозуудһаа холо гээгдэшоо. Жэшээнь, «Коммунизм» колхозһоо хоёр дахин багые гэхэ гү, али хахалагдаһан газарай га бүриһөө миин 2,2 центнер таряа гүрэнэй амбаарта оруулаа. Юуб гэхэдэ, «Забайкалец» колхозой 6189 гектар ороohото ургамалай га бүриһөө миил 11,6 центнер ургаса хуряахадань, «Коммунизм» колхоз 3800 гектар ороohото ургамалай га бүриһөө 18,3 центнер таряа ургуулжа, орон соогоо суурхаба ха юм. Центнер ороohонойнь үнэ урзанда 3,09 түхэригтэ байһан һаа, ургаса һайнтай үнгэрэгшэ жэлдэ 3,28 түхэригтэ болоо. Ямаршье ургамалые абаад харахада, жэлэйнь түсэб, уялта дүүргэгдээгүй. Гектар бүриһөө 115 центнер кукуруза, 45 центнер саахарай свёкло, 32 центнер хартаабха, 89 килограмм огородой эдеэн гэхэ мэтэ абтаа. Тэрэ мүртөө эдэ ургамалай өөрынь үнэ 1961 онойхидо орходоо хараа байса дээшэлээ. Жэшээнь, саахарай свёкло турба дахин, хартаабха хоёр дахин шахуу үнэтэй болоо.

Колхозой түрүүлэгшэ А. Братеньков тоосоото элидхэл соогоо таряан ажалаар зарим тэды амжалтатайбди гэжэ һайрхаба. Зүгөөр газар таряалан эрхилхэ талаар хэрэглэгдээгүй арга боломжо болон дутуу дунданууд ажахыдань яһала бии. Нэн түрүүн агротехникын заабари наринаар сахигданагүй. Хэнэйшье мэдэһээр үндэр баян ургаса—үрэһэ хүрэнгын хүсэнһөө, тэрэнэй шанарһаа ха юм. Энэ жама ёһые Шаралдайн таряашад хэр угһаа мэдэдэг байгаа. Гэхэ зуура, тарилгада хэрэглэгдэхэ бүхы үрэһэнэйнь хахад шахуу сэбэрлэгдээд, бэшэниинь ойроошье хүртөөгүй, барагсаан шахуу тоог дээрээ хэбтэнэ. Илангаяа энэ хүдэлмэри хоёрдохи комплексно бригадада унжагайрна. Тоог дээрэхи ажал хоёр халаанда эмхидхэгдээгүй. Мүн үрэһэ хүрэнгын шанар лабораторидо шалгагдаадүй.

Арай гэжэ ургууһан таряагаа хуряахадаа гээлтэ, хоролтодо оруулба. Эдэ бүхыһөө уламжалан 10 гектар саахарай свёкло хуряагдангүй, тазартаа хүлдэшөө. Мүн фермэ бүхэнэй газаа дарагдаһан кукурузын силосэй 30—40 процент шахуунь буритажа, үжэжэ гутаад, мүльһэн сэбдэг болошоо. Тарилга, хуряалгын халуун үдэрнүүдтэ бүхы машина, техникэ үдэр һунигүй, дүүрэн хүсэндөө хүдэлөөгүй. Юуб гэхэдэ, заһагдаад тараһан тракторнуудаа жэжэ божо элдэб ажалда дахинаа хэрэглэһэниинь хабар болоходо олон трактор һөөргөө заһабарилгада орохоор болошоһон байгаа. Таряан ажалдахи эдэ бүхы дутуу дунданууд тушаа үгэ хэлэһэн **Л. Носков, И. Аносов, Н. Кравцов, И. Шаманов** гэгшэд шүүмжэлээ.

—Эхэнхи таряагаа «СК-3» түхэлэй комбайнаар хуряадаг гээшэбди. Комбайнер бүхэн гэртээ һолоомо асардаг. Бишье баһал асарааб. Харин мүнөө обёоржо хараһамни, залаа бүхэндэ нэгэ монсогор ороһон байна. Бодоод үзэхэдэ, залаа бүхэнэй арбанайнь нэгэ хуби хоролтодо ороһон болоно. Нүхэд бодоод үзыт. Гектар бүхэнһөө 10 процентыень гээлтэдэ оруулаа бшуубди. Теэд агрономууд, механизаторнууд, бүхы колхознигууд юу хаража ябана гээшэбибди. Мүнөө намар энээн тушаа шанга хиналта хэхэ ёһотойбди,—гэжэ комбайнер К. Кравцов хэлээ.

Колхозой ниитын баялиг арьбадхахын тула газар таряалангаа ашаүрэтэйгөөр эрхилжэ, гектар бүриһөө шадаал һаа ехэ тэжээлэй единицын хэмжээнэй ургаса абаха хэрэгтэй. Ушар иимэһээ олзо ехэтэй энэ һалбаридахи дутуунууд тушаа колхозой тэшүүн бүхэн ехэл анхаралтайгаар хандана, тоо бүхэниие шүүмжэлнэ. Мүнөө жэлдэ шаралдайнхид Усть-Лабинска үйлэдбэриин управлениин ажалшадай үүсхэл дэмжэн, шэнэ уялгануудые баталан абаа. Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо ороohото ургамалай талмай 1770 гектараар, тэрэ тоодо шэниисэ 2 мянган гектараар үргэдхэжэ, 15.500 центнер таряа гүрэндэ худалдахань. Мүн 300 га шэнэ газар ашаглаха.

II. МАЛ АЖАЛДА—ГОЛ АНХАРАЛ

Гүрэндэ һү, мяха, нooho, үндэгэ худалдаха жэлэй уялгаһаа байтатай, түсэбөөшье дүүргээгүй. Үнгэрэгшэ жэлые урда жэлнүүдтэй жэшэхын аргагүй. Бардам хүрэхэ үбһэн, кукурузын силос болон ороoho таряанай зүйл бии байгаа. Һаалишадай хүшэр хүндэ ажал нилээд хүнгэрөө. Хоёр бригадын гүүртэнүүд хамтаржа, үнеэдынь «карусель» түхеэрэлгээр һаагдадаг болоо.

Мал ажалай продуктнуудые батаар абаха, тэрэниие гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэхэгүй ямаршье шалтагаан байхагүй. Теэд юун дутанаб? Нэн түрүүн эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри һуладана гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Мал ажалда хүдэлхэ зониие колхозой правлени, партком, зооветмэргэжэлтэд, бригадирнууд һайса шалгажа үзэнгүй, дайралдаһан лэ хүнүүдые эльгээдэг байна. Ушар иимэһээ 1962 оной эхеэр түл абалгын харюусалга ехэтэй ажалда Павлуцкий, Фалилеев гэгшэдые ахалагша хонишодоор табиһаниинь, намар тэдэнь тус тустаа 15—35 хони дутаажархёо. Хайшаа ороһыень хэншье мэдэнэгүй. Тэрэнь мүнөө мүрдэгдэжэ байнхай. Үшөө 5 тугал толгойгоороо үгы болошоо. Эдэ баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, ниитын малай тоо толгойе бүридхэхэ, шалгаха хүдэлмэриин хайша хэрэгээр табигдаһые үшөө дахин гэршэлнэ. Жэлэй турша соо доторой хэрэглэмжэдэ гэжэ гурбан зуу гаран хонин гаргашалагдаа. Шалгалтын комиссиин гү, али зооветмэргэжэлтэдэй зүгһөө хиналтын үгы байдагые һамбаашалан, амбаарай кладовщигууд нэгэ хонинной шэгнүүрые 15—20 килограммаар накладной бэшэдэг байшоо.

Эхэ малай тоо толгой олошоруулагданагүй, харин үсөөрүүлхыел оролдожо байдаг зангаараа. 1962 оной январиин нэгэндэ энэ колхоз 643 үнеэтэй байһан аад, жэлэй эсэстэ тэдэнь 564 толгой болоо гэхэ гү, али 79 толгойгоор хороо. Эхэ малынь һүрэгтөө даншье үсөөн. Жэшээнь, бүхы малай тоодо үнеэд 26 процент, эхэ хонид — 56 процент, эхэ гахай—7,2 процент болоно.

Мүн үнгэрһэн жэлэй туршада харууһа, эдеэлүүлгын, байрын муугаа 1904 толгой элдэб мал гарзалаа. Энээниие мүнгэн дээрэ гаргабал, 60—70 мянган түхэригэй гаргаша болоно. Колхоз гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 287 центнерээр дутуу дүүргэһэн байха юм. Хэрэглэгдээгүй нөөсэнүүдэйнь нэгэн энэл гаража ерэбэ ха юм. Ниитын малай олоор гарзалһан шалтагаание үгэ хэлэһэн ахалагша хонишон **Маковеев** иигэжэ зүб шүүмжэлээ:

—Би хонин ажалда хэдэн жэл удаагаар хүдэлнэб. Энэ үе соогоо зооветмэргэжэлтэдэй манда ерээд, ажалыемнай шалгаад, бодото туһаламжа үзүүлхыень хараадүйб. Юрэдөө, хаа яа ябаа болоходоо хахад часай туршада халта дайраад лэ саашаа гүйлгэлдэдэг. Энээниие һамбаашалан, зарим харюусалгагүй хүнүүд, ажалай журам эбдэгшэд гансал олзын түлөө малда хүдэлхөөр саг зуурын болзороор ошоно. Тэдэнэр хаанаһаа үнэн зүрхэнһөө хүдэлхэб даа. Малаа тураагаад, үхүүлхыень үхүүлээд, үгы болгохыень болгоод, арилшадаг бэшэ аал?—гээд хонишон Моковеев үгэеэ дүүргэбэ.

Түргэн томо болодогһоо гадна, гаргаша багатай гахай олоор үсхэбэрилхэ арга энэ колхоздо барагдашагүй ехэ. Гэбэшье колхозой хүтэлбэрилэгшэд энэ һалбарида дурагүй гэхэ гү, али һаналаа табидаггүй байһаар. 1962 ондо 1100 центнер гахайн мяха худалдаха түсэбөө 47,1 процентдэ хүргөөд, миил 519 центнер мяха худалдаа. Эхэ гахайнуудые искусственна аргаар үрэжүүлхэ түрүү аргые зооветмэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд тоодоггүй, хуушаараал эрэ гахайнуудаа һүрэг соогоо олоор байлгана.

—Мүнөө жэлэй түрүүшын кварталда 1400 поршоонхо абаха түсэбтэйбди. Теэд байра байдалай үгы дээрэһээ эхэ гахайнууд булта ороондо оруулагдаагүй. Мүн искусственна пункт мүнөөшье болотор баригдаагүй. Мүнөө жэлдэ 165 эхэ, нэгэ түреэд шахагдахаар 370 толгой гахайтай байхаар хараалнабди. Тиимэһээ шэнэ байра хэрэгтэй,—гэжэ фермые даагша **А. Родионов** хэлэнэ.

Колхозой правлениин тоосоото-һунгалтын суглаан хоёр жэлдээ нэгэ дахин болодог. Тиимэһээ ажахынгаа дутуу дунданууде хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудые бүхы талаһаань наринаар шүүмжэлхэ байгаа. Үнэндөө тиимэ элидхэл хэгдээгүй. Ажахын али һалбаринь гарза ехээр хээб, алининь олзо ехээр оруулааб гэжэ мэдэхын аргагүй.

Дээрэ дурсагдаһан зарим тэды шүүмжэлэлһээ ямар тобшолол хэлтэйб гэхэдэ, колхозой хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдһээ эхилээд, юрын гэшүүд хэһэн хүдэлмэриингөө, абаһан продукциингаа үнэ сэнгые хямдаруулхын тула ехэхэн оролдолго гаргаха, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха болоно.

Колхозой правлени шэнээр һунгагдаба. Артелиин түрүүлэгшээр А. Братеньков дахинаа һунгагдаа.

Б. Жамбалов,
манай корр.

ХЭМЖЭЭ АБЫТ

Түл абалгаар ахалагша хонишон Д. Эмигеновэй бригада колхоз соогоо түрүү һуури эзэлжэ, правлениин болон парткомой зүгһөө дамжуулгын Улаан тугта хүртөө. Энэ бригадада 2544 хурьгад абтаад, тобир тарганаар түлжүүлэгдэжэ байнхай. Бригадын гэшүүд Т. Раднаев, П. Чимитова болон бусад 460—350 хурьга абаад, бултыень тобир тарганаар томо болгоно.

Гэбэшье колхозой зарим отаранuудта түл абалга муугаар эмхидхэгдээд, арай гэжэ абаһан хурьгадай олониинь гарзална. Илангаяа Үнгэрхын, Сүхын хонидой бригаданuудта хурьгад олоороо гарзална. Ахалагша хонишод И. Игумнов, Ш. Цыдыповэй отаранuудта 100—150-яад хурьгад гарзалшоо. Мүн эхэ хониной түрэхэньшье үсөөн. Искусственна аргаар үрэжүүлһэнэй ёһоор түл абалга дүүрэнтээд байха ёһотой аад, мүнөө оройдоо 26—40 процентнь абтаа. Энэ дутагдалаа дары усадхаагүй һаа, артелиин ажахын хүгжэлтэдэ саашадаа ехэхэн һаад ушаруулжа болоно.

Ш. Ломбоцыренов,
манай штатнабэшэ корреспондент.
«Дружба» колхоз.
Хяагта.

КАЗАХСКА ССР. Зүүн Казахстанай областиин «Передовой» гэжэ таряан ажалай совхозой шубуудай фабрика үнгэрэгшэ жэлдэ 600 мянган үндэгэ абаха түсэбтэй байһан аад, түбэй промышленна районуудтахи хүн зондо худалдагдаха 800 мянган үндэгэ эльгээһэн байна. Энэ фабрикын барилга үшөө дүүрээдүй. Шубуудые байлгаха цехүүд болон комбинированнэ тэжээл гаргадаг завод 1963 ондо ашаглалгада оруулагдаха юм. Энэ фабрика бүхы хүсэөрөө хүдэлжэ эхилхэдээ рудата Алтайн горнягууд, металлургнуудта жэл бүри 12 миллион үндэгэ, 4 мянга шахуу центнер шубуунай мяха үгэжэ байдаг болохо. Зураг дээрэ: бэрхэ шубуушадай нэгэн Мария Прецер үндэгэ суглуулжа ябана.

ТАСС-ай фотохронико.

...жалайнгаа вахта ...гэлжэлүүлһээр

Консервнэ заводойхид графигһаа уридшалан ажаллажа ябана.

...Федерациин болон ...еспубликын дээдэ ...һунгаха һунгалтын ...элэлдэ дэлгэрһэн ...мүрысөөнэй дэлисэ ...жэ, тэрээндэ ха... ...й тоо олошоржол ...ошээлхэдэ, Улаан... ...ой комбинадай хү... ...һунгалтын үдэрэй ...и ажалайнгаа эр... ...ан, амжалта туй... ...и завод, цехүүдэй ...лгэрһэн социалис ...колбасна заводой... ...ээр. Долоон жэлэй ...жэлэй түрүүшын ...шэмтэй шангаар ...эхилһэн тус заво... ...бариһаа гадуур 135 ...янзын колбаса хэ... ...Николай Аранзи... ...эрилдэг мяха шу... ...бригада амжалта ...рүүшүүлэй зэргэдэ ...рбан нэгэн хүнһөө ...тус бригадынхид ...даабарие бол... ...рид дүүргээд, энэ ...февралиин түрүү... ...ногой даабариһаа ...тонно мяха шула... ...Тэдэнэй бүтээһэн ...элмэришэн бүхэн... ...хараа һаа, брига... ...н гурбан хүдэлмэ... ...э даабари дүүргэ... ...дын гэшүүд эдэ үдэрнүүдтэ бүри габшагайгаар ажаллана. Энэнь ойлгосотой. Бригадые даагша Николай Аранзин колбасна заводой хүдэлмэришэдэй зүгһөө Улаан-Үдын Октябрьска районой ажалшадай Советдэй депутатдта кандидадаар дэбжүүлэгдээ. Тэдэнэр хүдэлмэришэдэй найдабарие бодото ажалаараа харюулха гэжэ шиидээд, хоёр һарын түсэбһөө гадуур 200 тонно продукци үгэхэ гэһэн уялга абабад. Александр Королев, Андрей Рупышев, Михаил Полуянов болон бусад түрүүшүүл эршэтэ ажалай һайн жэшээ харуулна.

Екатерина Хороших гэгшын хүтэлбэрилдэг бригада мүн лэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Комбинат соогоо эгээл түрүүлэн коммунис ажалай бригадын хүндэтэ нэрэ солодо хүртэһэн энэ бригадын гэшүүд долоон жэлэй табан жэлэй даабарие холо уридшалан дүүргээд, 1964 оной түсэбөөр ажаллажа эхилээ. 25 жэлэй туршада эндэ ажаллажа байһан Екатерина Хороших туһалбариин ажал дүүргэгшэ байһанаа дүй дүршэлтэй мастер болотороо хүмүүжэн ургаа, бэрхэ эмхидхэгшэ, үнэн сэхэ нүхэр гэжэ суурхадаг болоо. Нүхэр Хороших нютагай Советдэй депутатдта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн байна.

Консервнэ заводойхид графигһаа уридшалан ажаллажа ябана. Һунгалтын үдэрэй хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ байһан заводой хүдэлмэришэд шэнэ амжалта туйлахаар зоригжоод, эдэбхи үүсхэл гарган ажаллана.

Валентина Богомоловагай даадаг халаанайхид долоон часай даабарие зургаан часай туршада дүүргэхэ гэһэн үүсхэл гаргаа. Семен Антоновой даадаг мяха шулагшадай, Зинаида Стрекаловская гэгшын пельмени хэгшэдэй болон бусад бригаданууд энэ үүсхэлые халуунаар дэмжээд, социалис мүрысөөндэ шалгаржа ябана. Консервнэ заводой эрхим мяха шулагша гэжэ суурхаһан Анна Филиппова даабаряа холо үлүүлэн дүүргэдэг. Энэ нүхэрэй нёдондо жэлдэ түсэбһөө гадуур шулаһан мяхаар бүхы завод нэгэ үдэр ажаллажа шадаха байна гэжэ тодоруулагдаба. Хүдэлмэришэд Валентина Семенникова, Дарья Бакшеева, Евдокия Сапожникова болон бусад түрүүшүүл амжалта туйлан ажаллана.

РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй болон нютагай Советүүдтэ һунгаха бэлэдхэлэй энэ үедэ ажалдаа шалгарагшадай дундаһаа коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэгшэдэй тоо олошороо.

Г. Харченко.

Ойлгууламжын хүдэлмэриин үрэ

Зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэрие һайнаар ябуулжа, хүн бүхэниие алдар солын ажал хэрэгтэ урмашуулжа, зоригжуулжа шадаа һаа, хүдэлмэри урагшатайгаар ябахань мэдээжэ. Тиимэһээ манай колхозой партийна организаци ойлгууламжын хүдэлмэридэ хододоо онсо анхарал хандуулжа байдаг. Колхоздомнай 53 хүнһөө бүридэһэн агитколлектив байгуулагданхай. Агитатор бүхэндэ арба-арба айл, үгышье һаа, нэгэ нэгэ фермэ, гүүртэ, отара даалгагданхай юм. Агитаторнууд колхозниггуудые парти, правительствын шиидхэбэринүүдтэй саг соонь танилсуулжа, тэдэнэй урдахи зорилгонуудыень һайнаар ойлгуулжа үгэдэг.

Агитаторнуудай эрдэм мэргэжэлые дээшэлүүлхэ, саг үргэлжэ захяа, заабари үгэжэ байха хэрэгтэ хододоо анхаралаа табижа байдагбди. Һара бүри агитаторнуудай семинар үнгэргэгдэнэ. Ороной арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбүүд, партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй материалнууд болон болохоёо байгаа РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Советүүдтэ, нютагай Советүүдтэ һунгаха һунгалтануудай дүримүүд тухай гэһэн асуудалнуудаар семинар һаяхан үнгэргэгдөө.

Һүүлээрнь агитаторнууд даажа абаһан айлнуудтаа, фермэ, гүүртэ болон отаранuудтаа ошожо, үнгэрэгшэ дүрбэн жэл соо оронойнгоо, мүн колхозойнгоо туйлаһан амжалтануудтай хүнүүдые танилсуулха зуураа, саашадаа долоон жэлэй түсэбөөр ямар зорилгонуудай табигдажа байһан тухай һайнаар хөөрэжэ үгэһэн байна. Жэшээлхэдэ, агитатор Д. Раднаев һүүлшын һунгалтаһаа хойшо манай колхоздо ямар хубилалтанууд болооб гэжэ хүнүүдые танилсуулхадаа, тэрэнээ колхозойнгоо урда байһан зорилгонуудтай шадамараар холбожо, хөөрэлдөөгөө һонирхолтойгоор үнгэргөө.

Хүдөө ажахыгаа хүгжөөхын тулада орон доторнай ямар ехэ тэмсэлэй хэгдэжэ байһаниие һайнаар ойлгоһон колхозниггууд эршэмтэйгээр ажаллана, амжалта туйлана. Үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө бүхы колхозоороо 1345 литр һү һаагаабди гэхэ гү, али һү һаалгаяа урзанданайхиһаа 20 процентээр ехэ болгообди. Тэрэшэлэн 1961 онойхиһоо 15 процентээр ехэ мяхан абтаа. Мүн баһа гүрэндэ ороoho таряа тушааха түсэб холо үлүүлэн дүүргэгдэһэн юм.

Краснодарай хизаарай Усть-Лабинска үйлэдбэриин управлениин ажалшадай жэшээгээр бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсоод, болохоёо байгаа һунгалтые эрхим ажалай амжалтаар угтахын тулада манай колхозой гэшүүд эршэтэй һайнаар ажаллажа байнад. Манай партийна организаци, ажалшадай политическэ, ажалай дэбжэлтэ дэмжэн, шэнэ амжалтанuудта зорюулна. Колхозниггуудай, малшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүд һара бүри гаргагдажа, бүхы колхозниггуудта дуулгагдажа, тунхаглагдажа байдаг. Январь һарын дүн гаргахада нүхэр Раднаевай хүтэлбэрилдэг хоёрдохи һаалиин гүүртэ түрүү һуури эзэлээ. Тус гүүртын һаалишад үнгэрһэн һара соо үнеэн бүриһөө 180 литр һү һаажа, колхоздоо түрүү һуури эзэлээ. Энээниие нёдондо жэлэй январьтай сасуулхада гүүртын һаалишад һү һаалгаяа 30 гаран процентээр дээшэлүүлһэн байна. Һайн амжалта туйлаһанайнь түлөө нүхэр Раднаевай хүтэлбэрилдэг гүүртэдэ колхозой правлениин болон парткомой дамжуулгын Улаан түг барюулагдаа. Мүн баһа январь һарада һү һааха түсэбөө 110—130 процент хүрэтэр дүүргэһэн һаалишад Лубсан-Пурба Шарапова, Цэндэ Дабаева, Норжима Пурбуева, Даши-Нима Бальжиева гэгшэдтэ мүнгэн шан барюулагдаа.

Манай колхозой хонишод энэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 100-һаа үсөөн бэшэ хурьга абаха гэжэ шиидээд, хэзээ хэзээнэйхиһээ урма зоригтойгоор ажаллажа байна. Мүнөө манай хонишод 3400 гаран хурьга абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байна.

Колхозой правлениин болон парткомой шиидхэбэреэр хонишодой ажалай дүн арбан хоногто нэгэ дахин согсологдожо, һайн амжалта түйлаһан хонишодой бригадада дамжуулгын Улаан тугхан 10 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулагдадаг болоо. Февраль һарын хоёрдохи декадын ажалай дүнгөөр 500 гаран хурьга абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байһан Дымбрыл Пурбуевай бригадада колхозой правлениин болон парткомой Улаан тугхан мүнгэн шантайгаар барюулагдаа.

Малшадай байра байдал һайжаруулха, культурна эрилтэнүүдынь хангаха талаар нилээд хэмжээнүүд абтаа. Фермэ, гүүртэнүүдтэ улаан булангууд түхеэрэгдэнхэй. Тэндэ газетэ, журналнууд, шатар, даам, гэхэ мэтэнүүд бии. Манай фермэнүүдтэ электрын гэрэл оруулагданхай. Мүн баһа малшаднай уужам, һаруул гэрнүүдтэй болонхой.

Болохоёо байгаа һунгалтануудтай дашарамдуулан манай агитаторнууд һунгагшадай дунда үргэн хөөрэлдөө хэжэ байна. Агитаторнууд Бургэд Гомбоев, Александр Санжиев, Надежда Тижигирова, Зоя Пузырева гэгшэд агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэрие илангаяа эдэбхитэйгээр ябуулна. Мэнэ һаяхан «Коммунизм» ба совет хүнэй моральна шэнжэ түхэл тухай» гэһэн темээр лекци эндэхи һургуулиин багша Мария Забанова уншаһан байна.

В. ДОРЖИЕВ,
Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин «Коммунизм» колхозой парткомой секретарь.

ШЭНЭ зохёолhоо

ХҮН

Дондок УЛЗЫТУЕВ

(Поэмэhээ хэhэгүүд)

Хүн!
Шинни гэр доро
Хүрьhэтэ хара газар,
Саанань шулуун,
Саанань уhан,
Саанань гал,
Үшөө саанань агаар.
Хии агаар,
Халуун агаар,
Уурал,
Шулуун бурма.
Хүн!
Аргаар, аргаар.
Гэр дээгүүрш агаар,
Агаар соогуурш үүлэн,
Үүлэнш өөрөө уhан
Уhан соошни амин,
Шинни халуун амин.
Гэр соошни—дуран,
Гар соошни—наран.
Наран—шинни дуран,
Дуран—шинни наран.
Наран—алтан hэба.
Алтан тэрэ hэба соо,
Агаар, арюун шуhан,
Шинни ягаан шуhан,
Шинни мүнхын уhан—
Шинни этигэл, найдал,
Шинни зоболон, жаргал!
Хүн! Шамайе тойроод
Хэды сая. дүншүүр
Одо мүшэд эмнин,
Энэ минии дуунай
Эхи дабтан жэргэнэб—
Тэрээн шэнги,
Тэрээн шэнги ялагар,
Тэрээн шэнги hүлэмхи
Элдэб үнгын хүнүүд,
Шамда ерэхээ хүсэнэд!
Харин эдэ хүнүүд
Одо мүшэд мэтэ
Мүнхэ ута наhатай,
Мүшэн шэнги гэрэлтэй...
Теэд
Харана гүш,
Ялагас гээд,
Огторгойн энгэры шударан
Галдуулан,
Үшөө дуулан,
Дуулаан соогоо абяагүй,
Дуудаан соогоо заяагүй
Тэрэ мүшэнэй хүмэрихы,
Хэнэйшьеб даа,
Гэмэрхы!
Энээн шэнгеэр хүн бүхэн
Хайшаашье унаhанаа мэдэнгүй,
Хэзээ нэгэтэ, удангүй
Хойно хойноhоо hубарин,
Хорвоо дэлхэйн гүзээн руу,
Тэрэ шулуун,
Тэрэ уурал,
Тэрэ улаан гал уруу
Хүмэрин,
Хиндэн унахал!
...Мүшэд унажа дууhахагүй.
Хэтэдээ яларан жаргахал,
Хэды мүшэд байгаа hэм,
Тэдыл тоото одод,
Тэрээн шэнги

Шинии үг таhархагүй,
Хүн—мүнхэ ходо!
Ганса наhа
Даншье богони наhа,
Сагаан эрбэйхэйн хаhа,
Һолонгын түргэн хяhа,—
Хүн,
Ши эдэлэ,
Огторгойгоор зэдэлэ!
Би мүн лэ, шам шэнги
Гансал охорхон болзортойб,
Огторгойн эмнихэл зуура
Оршолон түбидэ түрөөд,
Һөөргөө бусаха.
Үгы болохо, залирха,
Харанхы тэрэ hүүдэр уруу
Шэнгэхынгээ урда тээ
Ойлгоhон бүгэдэеэ үгэлнэб.
Хүн—үүримни, дуулыш,
Намаяа, намаяа шагныш,
Би шамаяа
Үглөө бүри шагнана ха юмбиб,
Мүнөө ши намаяа шагныш.
Би шамда хэтэдээ
Этигэжэ ябана ха юмбиб,

Нэгэтэл намдаа этигыш.
Хүн!
Ши—шэниисын орооhон,
Хүсэтэ хоёр дали,
Урасхал уhан, долгин,
Хүбэн сагаан үүлэн,
Хүхэ зүлгэ ногоонши!
Хүн! Ши ямар яhанайбши?
Хитад гү,
Ород, англи, энэдхэг,
Монгол гү?
Хэлыш намдаа!
Харин би—
Алишье яhатанби,
Урда наhандаа—
(Түмэн сая удаа
би түрөөд, үхөөб.
Үхөөд, дахин бодооб).
Эгээл тинхэдэ би
Алишье хонгёо хэлэн дээр.
Дуугаа дуулаhан байхаб,
«Эжы» гэhэн байхаб!
Зүүн зүгые
«Зүүн» гэжэ хэн хэлээб?
Баруун зүгые
«Баруун» гэжэ хэн нэрлээб?
Баруун зүгнай
Зүүнэйл холо
Зүг ха юм.
Зүүн зүгнай,
Баруунайл тэрэ,
Хизаар ха юм.
Зүүлжээ минии заахада—
Минин хараа нюдэн
«Баруун тээгүүр» тэхэридэг.
Баруулжаа минии харахада—
Минин hанаан
«Зүүгээр» тойроод бусадаг..
Хүн!
Өөр тухайгаа хэлэхэдээ.
Шамайе баhал дурданаб.

Шам тухай хэлэхэдээ,
Өөрэеэ баhал нэрлэнэб.
Хүн!
Хоёр нюдэеэ алтаар бүглэhэн
Хомхой тэрэ баян анги,
Юрын хүнhөө, ажалша хүнhөө
Юугээрээ үлүү болообши?
Шэл алтан ордонуудые,
Шэрээн, зохёон
Баридагаараа гү?
Шэрэм булад утаhаар
Бүмбэрсэгые бүhэлдэгөөрөө гү?
Али газар доро,
Түбинн хормой доро,
Эхын арюун зүрхэн соо,
Эсэгын халуун альган соо
Бомбонуудые тэhэлдэгээрээ гү?
Али бэе бэеэ
Зобоожо алахын тулада,
Хара шулуун хэрэмүүдые
Хаа хаагуур баридагаараа гү?
Али мянган мянган зонние
Нэгэ доро бүтөөдэг,
Нэгэ доро шатаадаг,—
Камерануудые
Һанадагаараа гү?
Үхэхэдөөл бидэ
Һэридэг байгаа ха гүбди?
Һэрихэдээл бидэ —
Үхэдэг байгаа ха гүбди?
Зүрхэнэйнгөө зогсоходо,
Үхөөб гэжэ этигэхэгүйб.
Зүрхэн зогсоо юм бэзэ,
Юрын лэ оньhон ха юм.

Сэдьхэлдэмни суглаhан
Сэнгүү наhанаймни,
Сэбэр hайхан бодол,
Сэсэгэй ягаан намаа,
Гуниг, баяр, гашуудал,
Гурбан үеым асуудал—
Юундэ үгы болохо юм?
Минин сэдьхэл мүнхэ?
Мүнхэ гэжэ этигэнэб,
Этигээ хадам—мүнхэ.
Хүнэй сэдьхэл—уhан.
Хүнэй сэдьхэл—дүлэн.
Хүнэй сэдьхэл—шулуун.
Хүнэй сэдьхэл—хүрьhэн,
Хүхэ мүнхэ агаар.
Тинмэл хадань би
Наhаяаш хүсэд мэдэдэггүйб.
Мүшэнhөө мүшэ дамжан,
Мүнөө болотор ябааб.
Дүншүүр, сая жэлнүүдтэ
Дүхэриглэжэ ябааб,
Минин сэдьхэл—фотон
Элшэ, туяа, абяан.
Харин гэнтэ зогсоходоо,
Минин сэдьхэл—үгы.
Теэд минии сэдьхэл
Нэгэш забhар хэдэггүй —
Хэтэ мүнхэ тэhэржэ,
Хэтэ мүнхэ шатажа,
Хэтэ мүнхын хүдэлөөн соо,
Хэтэ мүнхын үймөөн соо—
Сагай нюрга дамжаhаар,

Саашаал,
Саашаал тэгүүлдэг!
Хаанаш,
Хэзээш амардаггүй,
Халуун минии сэдьхэл,
Фотон шэнги сэдьхэл.
Хүндэ шэнжэ шэгнүүртэй.
Хүсэтэй,
Шэдитэй.
Хэмжүүртэй—
Хүмүүн үйлын шанар!
Хүн. бүгэдэ эхиндээ
Нэгэн тэгшэ эрхэтэй.
Хээрэ хэбтэhэн щулуундал
Нэгэл адли шэнжэтэй.
Тингэхэ мүртөө хүн
Бэеэ бэеhээ тад ондоо.
Ондоош хадаа—нэгэ.
Нэгэш хадаа—хоёр.
Хоёр хадаа—гурба.
«Гурба» гэhэн бодолhоо
Гурбан саяда hүрэ,
Гурбан сая шэнжэhээ
Гушан саяда хүрэ!
Энээл имэ хизааргүй,
Ухаан бодолой гэнжэ,
Ухаан бодолой гэнжын
Гансал түхэреэн гарьха—
Энэ—минии дуун.
Хүн тухай дуун,
Гал тухай дуун,
Газар тухай дуун,
Уhан тухай дуун,
Шулуун тухай дуун,
Оршолон тухай дуун.
...Хэтэ мүнхын «үгы-бин».
Имэ хоёр дугы бин!
«Үгы» замаар ошоо hаа,
Тэхэрингүйгөөр төөридэг.
Үри бэеэ алдадаг,
Үнэн шанараа галдадаг.
Хүн! Хүн! Хүн!
Хүн тухай дууланаб,
Хүнэй соло дууданаб,
Хүн! Хүн! Хүн!
Үгы юумэ бии болгон,
Бии юумэ үгы хэн,
Атаа жүтөөн соогуур
Атом фотон хоёрые
Хамтаруулан гагнажа,
Хии агаар hабардан,
Оршолонгы байгуулааш!
Имэл хадаш үрөөнэм.
Хүн! Хүн! Хүн!
Гэртэш—шинни дуран,
Гарташ—шинни наран.
Хүн! Хүн! Хүн!
Хүрьhэтэ газарай хүсэн,
Хүхэ замбиин эзэн!
Хүн! Хүн! Хүн!
Ухаан бодолой эхин,
Улаан шуhанай охин.
Хүн! Хүн! Хүн!
Агуухэ дархан,
Аглаг түбинн зүрхэн!
Хүн! Хүн! Хүн!
Хүн—өөрөө бурхан,
Хүн! Хүн! Хүн!

Сибириин ар...
тистнар манай ...
айлшалжа бай...
хан хоолойтой ...
лэймнай ажа...
hайшаал маг...
Олон тоото ар...
ридэhэн энэ хо...
үргэн дэлгэр ...
ябажа, концерт ...

ЗУРАГ ДЭЭ... тивэй артистн... денто Буряадай ... баледэй театр ...

В. ЗОР...

ТУҺАТАЙ НОМ

«Забайкалида модо болон үрэ жэмэстэ ургамалнуудые гэмтээдэг хоротон» (Улаан-Үдэ, 1962 он, хэблэлэй 9 хуудаhан хэмжээтэй, үнэнь 35 мүнгэн) гэhэн ном Буряадай эрдэм-шэнжэлэлгын комплексно институт хэблэн, республикын ном худалдадаг магазинуудта гаргаба.

«Тус ном Сибириин торгоной хорхой болон Буряад орондо тэрээнтэй тэмсэхэ биологическа, мүн химическэ тэмсэл» гэhэн биологическа эрдэмэй кандидадууд В. О. Болдаруев, З. Н. Позмогоева гэгшэдэй статьягаар эхилнэ. Энэ статья дүрбэн жэлэй туршада хэгдэhэн шэнжэлгын үндэhэн дээрэ бэшэгдэhэн байгаа. Тэрэ статья Сибириин торгоной хорхой — Буряадай ой модонуудта модо гэмтээдэг эгээн хорото амитадай нэгэн бологшо тэрэ хорхойн үдэжэ олон бололгые илангаяа ехээр харуулаа. Байгал шадар, мүн Забайкалиин баруун захын ой тайгын байгаали болон сагай уларилай эрхэ байдал тодорхойгоор харуулагдаhан байна. Тэндэ Сибириин торгоной хорхойтой тэмсэхэ химическэ, биологическа метод тухай тэмдэглэгдэhэн байха юм.

Шэтын областиин нарhа модотой ойдо үдэдэг хоротон тухай Н. В. Горшковой статья тэрэ ном дотор харанабди. Энэ хорото хорхойн модо гэмтээдэг хоро болон мүн тэрээнтэй тэмсэхэ арга тухай тэрэ статья дотор тодорхойгоор хэлэгдэнэ.

Буряадай эрдэм-шэнжэлэлгын комплексно институдай энтомологиин лабораторидо хэгдэhэн хүдэлмэриингөө үндэhэн дээрэ ургамалай хоротон тухай З. Н. Позмогоевагай бэшэhэн статья тэрэ ном дотор оруулагдаа.

Буряад республикада ургуулагдадаг үрэ жэмэстэ ургамалнуудта белорусска трихограмма формо хэрэглэхэ тухай асуудалаар Буряадай үрэ жэмэстэ туршалгын станцида хэгдэhэн үрэжэл ехэтэй туршалга тухайгаа В. Д. Колмаков мэдээсэнэ.

Тэрэшэлэ бэшэшье нүхэдэй статья энэ ном дотор оруулагдаhхай.

Тус суглуулбариин шухала байhаниинь юуб гэхэдэ, Буряадай эрхэ байдалда хэрэглэгдэхэ аргануудые статья бэшэhэн авторнууд өөhэдынгөө хэhэн шэнжэлэлгэhээ тус материалнуудые бэшэhэн байха юм. Тинмэhээ энэ ном овощ, үрэ жэмэстэ ургамалнуудые таригшадай, ой модо хамгаалагшадай, агрономуудай, хүдөө ажахын техникумүүдэй болон дээдэ hургуулинуудай студентнэрэй, биологиин багшанар болон научна хүдэлмэрилэгшэдэй бодото хүдэлмэридэ тон ехэ туhатай ном болоно.

Ю. Дылыков.

Түрүү... уулза...

Шайбатай хо... гаар Улаан-Үдэ... абахын түлөө н... бэ. Энэ мүрысө... команда хабаад... «Динамо», «Бай... ги», ПВЗ-гэй за... манда, «Спарта... нёдондоной кубо... hан «Молот» бү... кей наадагшад ... Нёдондоной наа... нөө жэлэй наад... ондоогоор эхил... гэрhэн жэлдэ т... залгада шүүгдэ... саашa... hаа... байна... Энэ... рүүшын уулза... hан команда н... жэлүүлнэ. Хоёр... дахадаа наадан... ха болоно.

Буряадай АС... лэй ойн нэрэмж... дээрэ түрүүшын... лоо. «Энерги» ... кей наадагшад ... нние илаба. «Спартагай» сп... холо буляа. Л... гонно заводой ... команда «Энерг... дые 13:1 тоотой...

И...

ХИЛЫН САДАНАҺАА

Сахилгаан, сахилгаан...

ЛОНДОН, февралиин 27. (ТАСС). Москва городой Калининска hунгуулиин округой hунгагшадай суглаан дээрэ Советскэ правительствые толгойлогшо Н.С.Хрущевой хэлэhэн үгэ тухай Рейтер агентствын телетайпнууд мүнөөдэр Лондоной газетэнүүдэй редакцинуудта «Сахилгаан, сахилгаан» гэhэн дохёогоор мэдээсэбэ. Москвагай съезднүүдэй ордон соо Н.С.Хрущевой хэлэhэн үгэ тэрэ дарыдаа Англиин хэблэлэй, радиогой болон телевидениин гадаадаhаа абтаhан политическэ мэдээсэлэй гол темэнь болоод байгаа.

Рейтер агентство хадаа Н. С. Хрущевой Съезднүүдэй ордоной зал соо ороходонь, хани халуунаар угтаба гэhэн угэнүүдээр Советскэ правительствые толгойлогшын үгэ тухай мэдээсэлээ эхилнэ.

СЕПГ-гэй ЦК-гай политбюрогой тогтоол

БЕРЛИН, февралиин 27. (ТАСС). Партиин VI съездын шиидхэбэриин ёhоор, үйлэдбэриин шэнжэ баримталан партийна хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэ тухай тогтоол СЕПГ-гэй ЦК-гай политбюро гаргаба. Энэ тогтоолые үндэhэлэн, СЕПГ-гэй ЦК-гай политбюрогой дэргэдэ:

промышленностиин болон барилгын талаар бюро (ЦК-гай секретарь Г. Миттаг толгойлогшонь),

хүдөө ажахын талаар бюро (ЦК-гай секретарь Г. Грюнеберг толгойлогшонь),

агитациин талаар комисси (ЦК-гай секретарь (А. Нордэн толгойлогшонь),

соёл сурталай комисси (ЦК-гай секретарь К. Хагер толгойлогшонь), — байгуулагдаба гэжэ мүнөөдэр тунхаглагдаhан мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Мүн лэ үйлэдбэриин шэнжэ баримталан ажал ябуулгаяа табихые СЕПГ-гэй ЦК-гай политбюро округуудай болон районуудай партийна комитедүүдтэ дурадхана.

Иргатахи байдал

БЕЙРУТ, февралиин 27. (ТАСС). Багдадай бүхы районуудта ехэ шанга байдал үргэлжэлhөөр гэжэ Ирагhаа ерэhэн хүнүүдhээ эндэ мэдээжэ болобо. Ниислэл хотын үйлсэнүүд болон талмайнууд дээгүүр сэрэгэй полициин подразделенинүүд, танкнууд ба броневигүүд хододоо бэлэн байна. Городой зарим районуудта hүни бүри буудалдаан болоно. Национальна гвардиин хүдхэшүүл ба солдадууд Багдадай хүдэлмэришэдэй байдаг кварталнуудаар облава хэнэ, демократическа үзэлтэй хүнүүдые мүрдэжэ мүшхэжэ олоод, арестовална. Засагаархидай захиралтаар ехэнхидээ демокрадуудай зөөриие буляажа абана гэжэ нюдөөрөө хараhан хүнүүд мэдүүлнэ.

Ирагай коммунис партиин хэдэн хүтэлбэрилхы гэшүүдые арестовалhан тухай мэдээсэл Ливанай ниислэл хотодо дуулдаба.

Баас гэжэ националистическэ партиин гэшүүдhээ бүридэhэн харуулайхид бүри олон болгогдоо. Илангаяа социалис оронуудай дипломатическа түлөөлэгшэдэй ба эмхи зургаануудай байдаг райондо үдэшын харуул улам шангадхагдаа.

Республикын сэрэгүүдэй амжалта

ЛОНДОН, февралиин 27. (ТАСС). Йеменэй ниислэлhээ зүүн хойшоо далан табан миль газарта байhан Мариб городые республикын сэрэгүүд эзэлбэ гэжэ Йеменскэ Арабска республикын президент Саляль февралиин 26-да Санын радиогоор мэдээсэбэ. Тэрэ городые Саудовска болон Англиин хүлhэнэй сэрэгүүд тоноhон дээрмэдэhэн байна гэжэ Саляль мэдүүлбэ.

КАИР, февралиин 27. (ТАСС). Марибай районние хүлhэнэй контрреволюционернүүд болон монархистнуудhаа гүйсэд сүлөөлэлгэ хадаа ЙАР ОАР хоёрой нэгэдэмэл сэрэгүүдэй баhа нэгэ ехэ илалта гээшэ гэжэ МЕН агентство мэдээсэнэ. Мүнөө Саудовска Аравиhаа болон Англиин мэдэл доро байhан Бейханhаа Йеменэй газар дээрэ республикын засагтай тэмсэлдэ хэрэгтэй буу зэбсэг ба hомо хэрэгсэл асардаг hүүлшынь зам хаагдаба гэжэ хэлэгдэнэ.

Санын радиогой мэдээсэhэнэй ёhоор, Йеменэй сэрэгүүд ороной хойто зүгтэ, Харадай райондо Йеменэй газар дээрэ нэбтэрэн ороhон хүлhэнэй отрядай бусаха замыень хаагаад, тэрэниие үгы хэжэ шадаhан байна.

Түүхэтэ 17 жэл

УЛААН-БААТАР, февралиин 27. (ТАСС). «Хани барисаанай ба харилсан туhалалсалгын арбан долоон жэл» гэhэн гаршагтайгаар «Үнэн» газетэ түрүү бэшэг толилбо. Совет болон Монголой хани барисаанай, харилсан туhалалсалгын договор ба экономическа болон культурна хани харилсаан тухай хэлсээнэй баталагдаhанhаа хойшо 17 жэлэй ойдо энэ статья зорюулагданхай.

Социализм байгуулха хэрэгтэ монгол арадай туйлаhан бүхы амжалтанууд агуухэ совет арадай бодото туhаламжын аша үрэ мүн гээшэ гэжэ тэрэ статья соо хэлэгдэнэ.

Коммунизм байгуулжа байhан ороной туhаламжын ба тэрээнтэй хани харилсаатай байhанай ашаар Монголой ажалшад гээгдэнги мал ажалтай Эхэ ороноо аграрно-индустриальна орон болгожо шадаа.

Мүнөө үедэ Монголой промышленна предприятинуудай продукцинь ороной гаргадаг бүхы продукциин хахадынь шахуу болоно. Мүнөө промышленна предприятинууднай дүшөөд онуудта бүхы предприятинуудай бүхэли жэл соо гаргадаг продукциин зэргые нэгэ hара соо гаргадаг болонхой гэжэ түрүү бэшэг соо хэлэгдэнэ.

А. А. Громыко Осло ерэбэ

ОСЛО, февралиин 27. (ТАСС). СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко hамгантаяа болон суг ябаhан хүнүүдтэеэ хамта Норвегиин правительствын уряалаар мүнөөдэр эндэ ерэбэ.

ЭКВАДОР. Үлэсхэлэн ядуу байдалда эсэргүү, баяшуулай эзэрхэлгэдэ эсэргүү, империализмда эсэргүү эрид хатуу хэмжээ абаха эрилтэ Гуаякиль городой ажалшад табина. Хүдэлмэришэд болон алба хаагшад байдалаа hайжаруулха, хүлhэ салингай талаар үри шэриеэ түлэхэ, профсоюзуудай эрхэнүүдые хүндэлхэ эрилтэ засагаархидай урда табина. Зураг дээрэ: Гуаякиль городой үйлсэдэ жагсаал боложо байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Ковёр дээрэ... СПОРТ

Классическа барилдаагаар республикын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн хоёр үдэрэй туршада боложо дүүрэбэ. Спортдо дуратайшуулые hонирхуулhан энэ мүрысөөндэ хүн зон олоороошье ерэжэ, бүлгэм бүхэн өөhэдынгөө бэрхэ бэрхэ шамбайшуулые табиhан байна. Барилдаанда хабаадалсаhан спортсмен бүхэн аяар таба, заримашуулынь зургаа дахин барилдаhан. Ушарынь хэлэхэдэ, түрүү hуури буляалдахаар олохон спортсмен суглараа юм.

Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр спортсмен бүхэн хоёр-хоёр удаа уулзажа, булигдаагүйнь ээлжээтэ уулзалгада хабаадалсаха эрхэ олоно. Эдэнэр сооhоо «Труд» бүлгэмэй Комарицын, спортын мастер Михалев, «Буревестник» бүлгэмэй Интигринов. Бутуев, Хяагтын Андриянов, Коваленко болон бусадые нэрлэмээр.

Нааданай хоёрдохи үдэр 36 хүн хоорондоо барилдажа, баhал хэдэн уулзалга үнгэргөө.

Эгээл хүнгэн бэетэйшүүлэй дундаhаа «Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Комарицынай сэбэр hайханаар барилдаhые тэмдэглэмээр. Залуу спортсмен зургаан уулзалгаhаа нэгэшье бүхэдэ хяагдангүй, түрүү hуури эзэлжэ, дипломдо хүртэнэ. Хүнгэнэшэг бэетэйшүүлэй дунда спортын мастер Михалевто хүрэжэ барилдаха хүн олдоогүй. Тингэжэ залуу энэ мастернай нэгэдэхи, Останин. Брянский гэгшэд хоёрдохи, гурбадахи hууринуудые эзэлээ. Бүри хүнгэн бэетэйшүүл сооhоо «Спартак» бүлгэмэй Добрынин, «Буревестнигэй» шамбайшуул Интигринов, Бутуев гэгшэд эрхимлэжэ, түрүүшын гурбан hуури эзэлээ.

Хүнгэн бэетэйшүүл Андриянов Черемисин гэгшэд хоёрдохи, гурбадахи hуури буляалдахаар дуудагдана. Сэбэр hайханаар барилдадаг Владимир Андриянов нүхэрөө торгоон тогтоонгүй иишэ тиишэнь мухарюулhаар олохон очкотой боложо, тэрэнээ диилэнэ. Залуу барилдаашанай hаял мүрысөөгөө дүүргээб гэhээнь, түрүүлжэ ябаhан Юсуповгай тэрэ тэн адлихан очкотой боложо, дахин барилдаха болобо. Хэдыхэн минута амарhанай удаа хоёр бүхэшүүл дуудагдажа, дахинаа шанга тулалдаан эхилнэ. Эдэ хоёрнай хэниинь хэн гэшэгүй габшагай солбоноор байлдажа, сугларагшадаа баясуулна. Мүрысөөнэй дүн гаргахада, «Буревестник» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Юсуповынь диилэжэ, түрүү hуури эзэлнэ.

Эдэнэрэй удаа дундашаг бэетэйшүүл Фетисов, Ширипов («Буревестник»), Гудков («Локомотив») гэгшэд түрүү hуури буляалдажа ороно. Ширипов Фетисов хоёр абаhаар барилдажа эхилбэшье, Шириповынь өөрынгөө мэхэдэ хаюулшоо. Тингэжэ «Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Фетисов түрүү hуури эзэлээ.

Барилдаанай эгээл hүүлдэ дунда зэргын бэетэйшүүлэй дундаhаа Тышкевич («Молот»), Коваленко (Хяагта), Силецкий («Труд») гэгшэд нүгөөдэ бүхэшүүлhээ hайн үрэ дүн туйлажа, түрүүшын hууринуудые эзэдhэн байна.

ША...

Россин Федерац... «Буревестник» гэ... бүлгэм шатараар ... риин түрүү hуури ... сөө Новосибирск ... нэ. Энэ уулзалгад... ажахын институд... гэдэхи разрядай ш... хабаадалсана.

Манай түлөөлэгш... наадажа байна. Тү... залгада нүхэр ... разрядай шатаршаг... дивосток), Магри... хань) шүүбэ. Гу... да кандидадта ма... (Новосибирск) тэнс... бэдэхи, табадахи ... терта кандидадууд... сибирск), Усынин ... тэнсээ.

5-hаа 3,5 очко ... мүрысөөндэ түрүү... шинhоо миил хаха... жэ ябаха юм.

Нильссон—дэлхэйн чемпион

КАРУИДЗАВА. Конькигаар эрэшүүлэй дунда дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө эхилhэн мүрысөөнэй түрүүшын үдэр шамбайшуул 500 метрэй зайда урилдаа. Эндэ Советскэ Союзай түлөөлэгшэ Евгений Гришин дахинаа шалгаржа, богони зайда урилдагшад сооhоо эгээл хурдан хүниинь байhанаа гэршэлээ. Тэрэ хадаа энэ зайе 39,8 секунда соо гаталаа юм. Энэнь урдань өөрынь лэ тогтооhон дэлхэйн рекорд—40,2 секундаhаа дүрбэн секундаар hайжарhан болоно. Тэрэнэй удаа тус зайе 40,2 секунда соо гаталhан Эдуард Рудольф (США) фиништэ хүрэжэ ерээ. Манай Борис Стенин гурбадахи хүн ерэжэ, 40,7 секунда харуулаа. Энэ үдэр Ван Цзинь-юй (КНР) оронойнгоо шэнэ рекорд—41,1 секунда тогтоогоо. Тиихэдэ залуу спортсменүүд—Му (Норвеги), Йонни, Ивар Нильссонтэн (Швеци) энэ зайда hайн амжалта туйлаа. Олег Шабаров фиништэ юhэдэхи хүн ерэжэ, 41,7 секунда харуулаа. Мүн Эдуард Матусевич, Виктор Косичкин—41,9, 42,3 секунда харуулhан байна.

Мүрысөөнэй хоёрдохи—5000 метрэй зайн урилдаанда манай спортсменүүд бирагүй. Урилдаанай харгыда эгээн түрүүлэн гараhан Йонни Нильссон дэлхэйн шэнэ рекорд тогтоогоо. Тэрэ энэ зайе 7 минута 34,3 секунда соо гаталаа. Норвегиин хурдан шураг конькишан Юханнесен хоёрдохи хүн фиништэ ерэhэн байна. Советскэ Союзай конькишад энэ зайда бирагүй саг харуулжа, түрүүшын зургаан хүнэй тоодо оролсоогүй.

Хойто үдэрынь 1500 метрэй зайда урилдаанай болоходо Хитадай спортсмен Ло Чжи-хуань эрхимлэжэ, 2 минута 9,2 секунда харуулаа. Эндэ түрүүшын зургаан hуури эзэлэгшэдэй дунда Юханнесен, Му (хоюулаа Норвеги), Ван Цзинь-юй (КНР), Либрехтс (Голланди), Нильссон (Швеци) гэгшэд оролсоо. Мүн энэ зайда Советскэ Союзай конькишад бираагүй.

Швециин хори наhатай Йонни Нильссон дэлхэйн конькишадай дунда шалгаржа, дэлхэйн чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Тэрэ дүрбэн зайда урилдахадаа, 178, 447 очко абаhан байна. Мүн 5000, 10000 метрэй зайда тэрэ дэлхэйн хоёр рекорд тогтоогоо.

(ТАСС).

Саг... уу...

Улаан-Үдын ... торнин мэдээсэhэ... нөөдэр респуб... үүлэтэйшэг байха... гуудта бага зэрг... болохо. Баруун ... лаханаар hалхил... родто үглөөгүүр ... 3—5 градус хүйт... саагдана.

Мартын 2-3-н... республика дотор ... тэй байха, саhа ... гүй. Һулаханаар h... дөө 23—28, үдэр... хүйтэн байхаар ...

дежу...

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1963 оной мартын 1.

Редакторай о...

Манай адрес, телефо...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Лени...
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. реда... ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни —24-74, сельского хозяйства—47-59, советского ... и культуры, литературы и искусства—34-05, про... транспорта, информации—35-14, писем и рабсел... отдел переводов и корректорская—35-95, бухга... Для междугородных переговоров — 16.
Гор. Улан-Удэ. типография Министерст... Бурятской АССР.

Н00362.

За...